

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Ekologické organizace jako vlastníci lesů – analýza současného stavu v rámci České republiky

Bakalářská práce

Autor: Barbora Sokolová

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

2016

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Sokolová

Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství

Název práce

Ekologické organizace jako vlastníci lesů – analýza současného stavu v rámci České republiky

Název anglicky

Ecological organisations as forest owners – analysis of a contemporary state in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je analýza současné situace v rámci České republiky, kdy vlastníky lesa jsou mnohdy subjekty, jejichž cílem je samotná ochrana přírody (jedná se zejména o pozemkové spolky). Autorka se zaměří na zjištění kvantitativních charakteristik těchto "nových vlastníků" lesa a na dále na rozbor jejich cílů v rámci managementu lesních ekosystémů. Získané výsledky autorka srovná se situací v zahraničí, především v sousedních zemích.

Metodika

Autorka využije zejména veřejně dostupných pramenů, základem pro tato šetření bude zejména databáze Pozemkových spolků při ČSOP Dostupné z:

<http://www.csop.cz/psfront/>. Pro vlastní šetření v aplikační části práce autorka využije metod sociologického šetření (např. dotazníkové šetření a metodu řízeného rozhovoru).

V rámci komparace situace v zahraničí budou jako primární zdroje informací využity výsledky publikované

Autorka prostuduje literaturu k zadanému tématu a včetně vlastních zjištění shromáždí potřebné podklady se zaměřením na zpracovávanou problematiku.

Práce bude vytvořena v souladu s formálními požadavky uvedenými v platných doporučených pravidlech pro zpracování bakalářských a diplomových prací na FLD.

V závěru práce budou formulována doporučení využitelná pro praxi.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran textu bez příloh

Klíčová slova

vlastnictví lesů, lesní hospodářství, ekologické organizace

Doporučené zdroje informací

- ČACKÁ, J. Vlastník lesa pod tíhou legislativních povinností. In: Sborník ze semináře vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR, Hradec Králové 15. 10. 2009. Česká lesnická společnost a Lesnická práce. 2009, s. 15-21, ISBN 978-80-02-02187-2
- FACESMAP. Country reports. [on-line] Dostupné z: http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports [citováno dne 13. 12. 2015]
- FLORA, M. Vlastník lesa partner nebo poddaný. In: Sborník ze semináře vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR, Hradec Králové 5. 10. 2009. Česká lesnická společnost a Lesnická práce. 2009, s. 15-21, ISBN 978-80-02-02187-2
- KOCOUREK, T. Omezení vlastnického práva k pozemkům ve prospěch ochrany životního prostředí. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, 280 s., ISBN 978-80-87576-106
- Národní lesnický program pro období do roku 2013. Eagri.cz [on line]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/legislativa/oznameni-a-stanoviska/narodni-lesnicky-program-pro-obdobi-do.html>. [citováno dne 5. 1. 2011]
- Odborné zahraniční časopisy: např. Allgemeine Forst-und Jagdzeitung, Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen
- OLIVA, J. Lesnická politika. 1. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. 2005, 164 s. ISBN 80-213-1385-4
- PRCHALOVÁ, J. Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000. Úplné znění s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy. 2. aktualizované a rozšířené vydání k 1. 3. 2010. Praha: Linde, 431 s. ISBN 978-80-7201-806-2
- Zásady státní lesnické politiky. Schváleny vládou České republiky usnesením č. j. 854 ze dne 21. listopadu 2012. Eagri.cz [on line]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/180842/ZSLP_2012.pdf [citováno dne 25. 7. 2013]
- Zpráva o stavu lesního hospodářství České republiky v roce 2013. 1. vydání. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2014, 134 s., ISBN 978-80-7434-153-3
-

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – FLD

Vedoucí práce

Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra lesnické a dřevařské ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 21. 12. 2015

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 1. 2016

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Děkan

V Praze dne 18. 04. 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Ekologické organizace jako vlastníci lesů – analýza současného stavu v rámci České republiky“ vypracovala samostatně pod vedením Mgr.Ing. Michala Hriba, Ph.D. a použila jen prameny, které uvádím v seznamu použitých zdrojů. Jsem si vědoma, že zveřejněním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách v platném znění, a to bez ohledu na výsledek její obhajoby.

V Praze dne 19. 4. 2016

Podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu Mgr. Ing. Michalu Hřibovi, Ph.D. za odborné vedení práce, které mi pomohlo tuto bakalářskou práci dokončit. Hlavně bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům, za podporu při studiu a trpělivost, kterou semnou mají a měli. Děkuji.

Abstrakt

Bakalářská práce „Ekologické organizace jako vlastníci lesů – analýza současného stavu v rámci České republiky“ se zabývá problematikou vlastníků lesů, jejichž cílem je mnohdy samotná ochrana přírody. V České republice se touto problematikou ochrany přírody zabývají zejména pozemkové spolky. Práce má za cíl prozkoumat tyto subjekty, zjistit kvantitativní charakteristiky těchto „nových vlastníků“ lesa a zaměřuje se na analýzu cílů ve sféře managementu lesních ekosystémů. V teoretické části se práce zabývá „novými vlastníky“ v sousedních zemích a v České republice. Dále práce uvádí, jak ovlivňuje činnost vlastníků lesa zákonné prostředí v České republice. Následuje kapitola pozemkových spolků, která rozebírá, jak tyto spolky vznikly, čím se pozemkové spolky zabývají a jaká je situace těchto spolků v České republice nyní. V praktické části je použito dotazníkového šetření pro zjištění činností pozemkových spolků v rámci ochrany přírody. V závěru jsou srovnány zjištěné informace se získanými informacemi ze sousedních států a shrnutí zjištěných skutečností o pozemkových spolcích v České republice.

Klíčová slova: vlastnictví lesů, lesní hospodářství, ekologické organizace, pozemkové spolky, noví vlastníci lesů

Abstrakt

Bachelor thesis "Environmental organizations such as forest owners - Analysis of the current situation in the Czech Republic" deals with issues of forest owners, whose aim is often the mere nature protection. In the Czech Republic the issue of this protection of the nature lay mainly with landtrusts. The thesis aims to explore these subjects to determine the quantitative characteristics of "new forest owners" and focuses on objective analysis around the management of forest ecosystems. The theoretical part deals with "new owners" in neighbouring countries and in the Czech Republic. In addition, the thesis states how legislation affects forest owners activities in the Czech republic. The following chapter on landtrusts, which analyses how these associations were established, what's their purpose and current standing in the Czech Republic. A survey about landtrusts' activities in terms of environmental protections is provided in the practical part. At the end of the thesis is a comparison between findings acquired from neighbouring countries and data summary gathered from landtrusts in the Czech Rep.

Keywords: forest ownership, forestry and environmental organization, landtrusts, new type of forest ownership

Obsah

Seznam obrázků a grafů a tabulek	10
Seznam použitých zkratk	10
1 Úvod	12
2 Cíl práce	12
3 Literární rešerše	13
4 Metodika	14
Teoretická část	15
5 Nový vlastník lesa	15
5.1 Nové vlastnictví v sousedních zemích	16
5.1.1 Slovenská republika	16
5.1.2 Spolková republika Německo	18
5.1.3 Rakouská republika	20
5.1.4 Polská republika	23
5.2 Nové vlastnictví v České republice	25
5.2.1 Soukromé rezervace	27
5.3 Shrnutí nového vlastnictví	28
6 Vlastník lesa – zákonné prostředí v ČR	31
6.1 Vlastnictví lesa v České republice vs. v sousedních zemích	31
6.2 Vlastník lesa – ochránce či poškozovatel	33
6.3 Omezení vlastnického práva vůči ochraně životního prostředí	33
6.4 Shrnutí zákonného prostředí v ČR	34
7 Pozemkové spolky v ČR	35
7.1 Počátek pozemkových spolků	37
7.2 Místo pro přírodu	38
7.3 Kvantitativní analýza pozemkových spolků v ČR	39
7.4 Shrnutí – pozemkové spolky v ČR	40

Praktická část.....	41
8 Výsledky	41
8.1 Databáze ČSOP	41
8.2 Dotazníkové šetření	46
9 Diskuze.....	49
10 Závěr a doporučení	50
10.1 Noví vlastníci lesů.....	50
10.2 Pozemkové spolky.....	52
10.3 Doporučení	53
Seznam literatury a použitých zdrojů	54
Seznam příloh.....	60

Seznam obrázků a grafů a tabulek

Graf č. 1: Přehled vybraných financí ve sbírce „Místo pro přírodu“ v jednotlivých letech.....	39
Graf č. 2: Akreditované pozemkové spolky.....	41
Graf č. 3: Výměra lesa v péči pozemkových spolků v jednotlivých krajích....	42
Obrázek č. 1: Mapa soukromých rezervací.....	28
Obrázek č. 2: Mapa pozemkových spolků.....	40
Obrázek č. 3: Mapa pozemkových spolků v PLO.....	45
Tabulka č. 1: PS s největší výměrou lesa.....	42
Tabulka č. 2: PS – právní vztahy k lesním pozemkům.....	44
Tabulka č. 3: PS – vlastníci lesa.....	45
Tabulka č. 4: Výměry chráněných lesních pozemků v péči PS.....	46
Tabulka č. 5: Nejčastější odpovědi PS.....	49

Seznam použitých zkratk

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

ČR – Česká republika

ČSOP – Český svaz ochránců přírody

DBU – Německá nadace pro životní prostředí (German Environmental Foundation)

EVL – evropsky významná lokalita

EVVO - environmentální vzdělání, výchova a osvěta

CHKO – chráněná krajinná oblast

KN – katastr nemovitostí

LHP – lesní hospodářský plán

NNO – nevládní neziskové organizace

NPP – Národní přírodní památka

PLO – přírodní lesní oblasti

PP – přírodní park

PS – pozemkový spolek

SOP – Správa ochrany přírody

SV – soukromý vlastník

ÚSES – Územní systém ekologické stability

VKP – významný krajinný prvek

WWF – Světový fond na ochranu přírody (World Wide Fund for Nature)

1 Úvod

Ekologické organizace jako vlastníci lesů – analýza současného stavu v rámci České republiky je téma, které nebylo dosud z celkového pohledu na věc prozkoumáno. Zejména za jakým účelem se tyto organizace stávají vlastníky lesů a jaké jsou jejich cíle v rámci ochrany přírody.

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol, a to Nový vlastník, Vlastník lesa – zákonné prostředí a Pozemkové spolky. Zprvu se zaměřuje na pojem „nový vlastník“. Práce se soustředí na informace ze zemí z pohledu „Country reports“ – pro zjištění situace s novými vlastníky lesů v sousedních státech a v České republice. Typy vlastníků, způsoby lesního hospodaření a další nové nebo inovativní přístupy pro obhospodařování lesů důležité pro nové majitele lesů. Poté se práce zaměřuje na legislativní prostředí vlastníků lesů v České republice. Jaký má stát přístup k vlastníkům lesů aj. Postupně se dostává k těm, kteří se aktivně a výhradně zaměřují na ochranu životního prostředí - k pozemkovým spolkům. V aplikační části práce jsou prezentovány výsledky ze zkoumání spolků, co se týče počtu lesních pozemků, o které pečují, o cíle a motivace těchto subjektů včetně informací z dotazníkového šetření se závěrem a doporučeními pro praxi.

2 Cíl práce

Cílem práce je analýza současné situace v rámci České republiky, kdy vlastníky lesa jsou mnohdy subjekty, jejichž cílem je samotná ochrana přírody (jedná se zejména o pozemkové spolky). Práce bude zaměřena na zjištění kvantitativních charakteristik těchto "nových vlastníků" lesa a dále na rozbor jejich cílů v rámci managementu lesních ekosystémů. Získané výsledky se srovnají se situací v zahraničí, především v sousedních zemích.

3 Literární řešerše

Čeští autoři

V České republice se v 90. letech 20. století významně problematikou pozemkových spolků, tedy ochrany přírody, zabýval P. Pešout a vydal monografii „Jak založit pozemkový spolek“ (1998). Popisuje vznik pozemkových spolků původně z myšlenky „landtrustů“ ve Velké Británii a počátky pozemkových spolků v České republice, což měl za cíl program „Místo pro přírodu“.

Podle V. Jarského (2007) v České republice, nebyl proveden žádný výzkum zabývající se motivací nových vlastníků k vlastnictví jejich lesa. Byl pouze pokus v publikaci „Inovační aktivity v lesním hospodářství České republiky“ od L. Pudivítové a V. Jarského (2011), v rámci implementace inovací v lesním hospodářství, kde byly zkoumány cíle a názory jednotlivých skupin vlastníků.

Autoři A. Kubačák a K. Jacko v publikaci „Restituce zemědělského a lesního majetku“ (2012) uvádí, že národní literatura se nezabývá detailním členění nových vlastníků lesů, ale vzhledem k takovému množství restituentů je nutné předpokládat různorodost těchto „nových vlastníků“.

K roli se dostává pojem „soukromé rezervace“, které vznikají i pod „taktovkou“ pozemkových spolků. Soukromou rezervaci může vlastnit i samostatná fyzická osoba, to popisuje P. Pešout v článku časopisu „Ochrana přírody“ (2014). P. Pešout se v tomto časopisu věnuje znovu pozemkovým spolkům, kde společně s J. Moravcem (2014) rozebírá relativně aktuální situaci pozemkových spolků.

Zahraniční autoři

Na Slovensku hlavní rozdíly nových vlastníků a tradičních vlastníků lesů popisuje v souvislosti s inovacemi v lesnictví např. Dobšinská a kolektiv (2010). Diverzifikací činností a s tím spojené nové cíle řízení popisuje Sarvašová a Kovalčík (2010).

Změna vlastnictví soukromých lesů v Německu byla formována ve velkém měřítku, dlouhodobým socio-ekonomickým vývojem, uvádí Schraml & Volz (2003). Lesní management se stal volnočasovou aktivitou, která vede k relativně novému typu soukromého vlastníka lesa. Tato aktivita je často spojená se zachováním přírody nebo rekreací, tedy s nepeněžními cíli hospodaření, jak uvádí Hårdter (2003).

V Rakousku Kvarda (2004) uvádí nový typ vlastníka lesa – nezemědělský vlastník, který má často jiné než ekonomické cíle v rámci svého majetku. Dále se novými vlastníky zabývá zejména detailní typologie Hogla a kolektivu (2005). Studie uvádí, že je zde rostoucí podíl v netradičních (nezemědělských typech) vlastníků, stejně tak jako uvedla v roce 2004 studie předešlá.

4 Metodika

K napsání teoretické části bylo využíváno zejména veřejně dostupných pramenů, tedy knihy, sborníky, skripta a informace z internetových stránek. Využívány byly hlavně „Country reports“, což jsou publikace v rámci projektu „COST Action“, který se zabývá změnami ve vlastnictví lesů. V praktické části bylo použito metody sociologického šetření (dotazníkového šetření). Pro tato šetření byla využita databáze pozemkových spolků při ČSOP. Komunikace s pozemkovými spolky probíhala přes emailovou korespondenci.

Teoretická část

5 Nový vlastník lesa

Vlastnictví lesů se mění po celé Evropě. V některých oblastech přibývá stále větší počet tzv. „nových vlastníků lesa“, kteří mají ve vlastnictví jen malé parcely, nemají zkušenosti se zemědělstvím nebo lesnictvím a často ani zájem svůj majetek spravovat. V jiných lokalitách přicházejí „noví vlastníci lesa“ se zájmem o péči a správu jejich vlastnictví a mají nové cíle pro lesní hospodářství. Tato rozmanitost a změna vytváří problémy pro řízení lesního hospodářství, i co se týče biologické rozmanitosti, zmírnění klimatických změn či rekreace. Touto problematikou se mimo jiné zabývá projekt „COST Action“. Ten má podat komplexní přehled o situaci v Evropě prostřednictvím tzv. „Country reports“ – zprávy z jednotlivých zemí. Jde o stejně strukturované publikace na téma změn ve vlastnictví lesů (Forest Land Ownership Change). „COST“ (Evropská spolupráce v oblasti vědy a technologie) je celoevropská mezivládní organizace, kde mnoho vědců, inženýrů a akademických pracovníků zpracovává nápady, myšlenky týkající se všech vědeckých disciplín. (Facesmap; 2015)

K „novému vlastníku lesa“ se tedy často upírá pohled v otázkách nových způsobů hospodaření – ochrany přírody.

Termín „nový vlastník“ byl použit v západní Evropě, kde vzniká různorodost vlastníků, také díky ekologické a rekreační poptávce, dá se ale použít i v souvislosti s restituenty v České republice i jiných postkomunistických státech východní Evropy (Česká lesnická společnost; 2016). Zejména v roce 1989 na základě přijatých zákonů započal restituční proces, který měl zmírnit majetkové křivky způsobené během komunismu. Vývoj v západní Evropě, například ve Francii ukázal, že scelování pozemků vede k ekonomicky výhodnějšímu hospodářství, ve východní části Evropy k tomu však došlo skrze vládu komunistického režimu, která za sebou zanechala mnoho obětí, pocit bezpráví, který lze dnes těžko napravit (Blažek, Kubálek; 2008). Odlišná situace je pak např. ve Španělsku, kde nebylo vlastnictví potlačeno vlivem komunismu, ve 20. století během občanské

války byla nastolena diktatura, ale ta institut vlastnictví respektovala, vývoj soukromého vlastnictví tedy nebyl pozastaven (Chalupa; 2011).

5.1 Nové vlastnictví v sousedních zemích

5.1.1 Slovenská republika

Nové typy vlastnictví lesů

Podle recenzované literatury nejsou žádné dostupné podrobnosti o počtu nových vlastníků lesů a jejich vývoji v průběhu času. V souhrnu jsou pro skupiny vlastníků pouze kvantitativní údaje (Zelená zpráva; 2013). Z kvalitativního výzkumu v rámci projektu „Vynález“ se dá předpokládat, že existují nové kategorie vlastníků:

- městští
- absentující (vlastníci, jejichž majetek je vzdálený od místa bydliště)
- netradiční vlastníci.

Hlavním rozdílem nových vlastníků a tradičních vlastníků lesů, pokud jde o konstrukční atributy, výstupy, cíle a řízení jsou popsány v souvislosti s inovacemi v lesnictví (např. Dobšinská a kolektiv, 2010). „Inovativní majitelé“ zlepšují postupy správy a zavádějí nové produkty a služby. Hlavní úkoly v rámci diverzifikace činností v oblasti soukromých lesů vyplývají z národní lesnické politiky, zastoupené „Národním lesnickým programem“ a politikou „Programu rozvoje venkova“.

Nové nebo inovativní přístupy obhospodařování lesů relevantní pro nové typy majitelů lesů

Noví vlastníci lesů se snaží diverzifikovat činnosti prováděné v lesích. Kromě většinou prováděné činnosti – produkce dřeva, se dají vykonávat činnosti i za jiným účelem. Tyto účely vyžadují nové cíle řízení. Podle kvantitativní analýzy dat z hospodářských účtů pro lesnictví (Economic

Accounts for Forestry) je průměrná diverzifikace na Slovensku 20%, ale v malém soukromém lesnictví pouze 6-7% (Sarvašová, Kovalčík; 2010).

- Sdružení vlastníků lesů použilo prostředky z fondů Evropské unie na zlepšení infrastruktury (stezky, cyklostezky, renovace chat, aj.) a tak podpořilo rekreační funkci lesa.
- NATURA 2000 – finanční investování pro zachování biologické rozmanitosti. Majitelé lesů mohou získat přímou finanční podporu za nezasahování do přirozenosti lesa v oblastech NATURA 2000. Jednalo se o opatření podporované v rámci „Programu rozvoje venkova“ 2007 - 2013. Finanční podpora je poskytnuta jako roční platba za pozemek v pásnu NATURA 2000. Žadatel musí být vlastník lesa nebo sdružení vlastníků lesa minimálně s 1 hektarem vlastněné lesní půdy. Majitel lesa poté nemůže rozhodovat o způsobu užívání pozemku v jeho vlastnictví žádným způsobem.
- Produkce biomasy v místech s rychle rostoucími stromy.
- Nový obchodní model v podobě trhu lesnických služeb.

Nevládní organizace s environmentálními nebo sociálními cíli

V roce 1993, bylo na Slovensku zřízeno občanské sdružení „WOLF – hnutí ochrany lesa“. WOLF je vytvořená síť soukromých rezervací bez jakéhokoli lidského zásahu s názvem „Evolution forests®“. Do dnešních dnů byla vytvořena přírodní rezervace o rozloze 1 036,73 hektarů. Hlavním cílem tohoto hnutí je chránit přírodní lesy odhalováním nelegálních aktivit v lese, přispívat ke změnám v lesnické legislativě a prosazovat ochranu lesa a masožravých živočichů.

(Ambrušová, Dobšinská, Sarvašová, Hricová, Šálka; 2015)

5.1.2 Spolková republika Německo

Nové typy vlastnictví lesů

Změna vlastnictví soukromých lesů v Německu byla formována ve velkém měřítku, dlouhodobým socio-ekonomickým vývojem, stejně jako sjednocením a další privatizací dříve státních lesních pozemků ve východních státech země (Schraml & Volz; 2003). Následkem je vytvoření nových soukromých vlastníků lesa a více různorodějších soukromých majitelů lesa v malém měřítku (kapitálové investiční podniky – nehrají významnou roli v republice).

Až kolem roku 1950 byly lesní půdy v malém měřítku v soukromém vlastnictví ve vlastnictví zemědělců, kteří řídili les primárně pro dřevo výrobu. Přesto souvislost mezi zemědělskou profesí a vlastnictvím lesů značně vymizela jako výsledek modernizace a sociálních změn. Obvykle jsou rozlišovány dva kauzální aspekty:

- Prvním aspektem je, že rozvoj ekonomiky je založený na službách souvisejících se změnami v zemědělském sektoru, včetně celkového snížení počtu farem a zemědělské zaměstnanosti. Zatímco zemědělská půda má tendenci být prodána nebo pronajata jiným zemědělcům, lesní půda často zůstane v rodinném vlastnictví. V důsledku toho, hodně z dnešních soukromých vlastníků lesů není spojováno se zemědělstvím z povolání nebo vlastnictvím zemědělské půdy.
- Druhým řídicím aspektem jsou změny systémové a sociologické v přírodě. To odkazuje na zvýšení složitosti sociálních a ekonomických systémů, vyžaduje vyšší úroveň vzdělávání, což vede k pochybování o tradičních normách a hodnotách.

V důsledku obou těchto procesů, nezemědělstí soukromí majitelé lesů často postrádají technické znalosti a zařízení, stejně jako čas a fyzickou blízkost řídit jejich půdu. Namísto toho lesní management se stal volnočasovou aktivitou, která vede k relativně novému typu soukromého vlastníka lesa. Tato aktivita je často spojená s nepeněžními cíli

hospodaření, jako je například zachování nebo rekreace (Härdter; 2003, Volz & Bieling; 1998).

Na rozdíl od západního Německa, kde zemědělské vlastnictví lesů pokleslo během několika desetiletí, soukromé vlastnictví lesů ve východním Německu zaznamenalo více náhlých konců zemědělských vlastníků. Po sjednocení, bylo úsilí zaměřeno na restituce lesní půdy na předchozí vlastníky nebo jejich potomky. Výsledný nový typ vlastníka lesa sdílí mnoho z charakteristik nového majitele lesa v západním Německu: nedostatek specifických lesnických odborností nebo zařízení, velká vzdálenost mezi místem bydliště a lesní půdou a žádná peněžní očekávání nebo ambice související s tímto majetkem. Na rozdíl od západního Německa, kde je kladných postoj často spojený s hrdostí, (Ziegenspeck a kolektiv; 2004), ve východním Německu převládá k vlastnictví lesních půd vlivem restitucí negativní postoj (Spinner; 2003).

Nové nebo inovativní přístupy obhospodařování lesů relevantní pro nové typy majitelů lesů

V Německu podle všeho nejsou žádné nové techniky, které se týkají nových vlastníků lesů. Jsou zde změny z hlediska organizace lesního hospodářství. Plánuje se poskytnout více podrobností o nové iniciativě v Bavorsku, která by mohla být relevantní v kontextu nových typů majitelů lesů.

Nevládní organizace s environmentálními nebo sociálními cíli

Výzkum provedený DBU (German Environmental Foundation) ukazuje, že existuje více než 400 institucí (nejen environmentálních nadací), které vlastní přibližně 391 000 hektarů. Kromě toho je zde také velké množství pozemků v majetku tzv. čistě environmentálních organizací. Výzkum podle autorů uvádí více než 40 environmentálních nadací, které vlastní nebo pečují o lesní pozemky. (Koch, Maier; 2015)

5.1.3 Rakouská republika

Nové typy vlastnictví lesů

Novými vlastníky se zabývá zejména detailní typologie z „Hogl a spol.“ (2005). Ta je založena na reprezentativním průzkumu a prostřednictvím Cluster analýzy uvádí sedm druhů vlastníků lesů:

- farmářští vlastníci lesů 20%
- farmáři s částečným úvazkem 20%
- malí majitelé z venkova 12%
- vlastníci lesů dříve zaměstnaní v zemědělství 16%
- absolventi 10%
- městští majitelé lesů 9%
- majitelé lesů bez spojení se zemědělstvím 13%.

Bohužel vzhledem k použitým metodám, lesním oblastem nemohou být přiřazeny tyto typy vlastníků, trendy nebo regionální rozdíly. Studie nicméně uvádí, že je zde rostoucí podíl v netradičních (nezemědělských typech) vlastníků.

Studie rozlišuje nové vlastníky z tradičního vlastnictví řadou strukturálních atributů:

- žijí ve městě nebo ve venkovních oblastech (městští vlastníci)
- jak daleko žijí od svého vlastnictví (absentující vlastníci)
- jestli řídí farmu (nefarmářští a farmářští vlastníci) a další charakteristiky týkající se jejich vztahu k zemědělství, včetně toho, jestli vyrůstali na farmě, jestli mají zemědělské vzdělání, či jestli pracují v oblasti zemědělství a lesnictví. (Hogl a kolektiv; 2005)

Stude „Hogl“ a související studie „Weiss“ uvádí, že netradiční majitelé nemají pravidelnou sklizeň dřeva, ale často využívají les pro vlastní palivové dřevo. Hlavní rozdíl v jejich chování v rámci všech vlastníků je mezi majiteli farem a nefarmářskými majiteli. Zemědělci mají více orientovaných

příjmů, nefarmářští majitelé hodnotí další sociální vlastnosti jejich lesů. (Weiss a kolektiv; 2006)

Nové nebo inovativní přístupy obhospodařování lesů relevantní pro nové typy majitelů lesů

Nové hospodářské přístupy v Rakousku – zejména jde-li o malé nebo fragmentované lesní vlastníky – jsou zkoumány hlavně z pohledu produkce dřeva a obchodování s ním. Kromě toho je problematika přírody orientovaná na lesní management (nebo „blízký k přírodě“ management). Ten je také vždy zkoumán různými způsoby z pohledu různých zájmových skupin. To však přímo nesouvisí s netradičními nebo novými typy vlastníků lesů. Proto se zde píše zejména o otázce obchodních možnostech se dřevem. Přehled o opatření týkajících se této otázky v Rakousku, včetně výsledků rozhovorů a zaměření skupinové diskuze – to je studie, která dochází k závěru, že hlavním řešením navrženým a uplatňovaným institucionálními aktéry, (především vlastníci lesů zájmových skupin – zemědělských komor a jejich sdružení hospodaření v lesích), je zvýšit dostupné informace o lesních zdrojích pro každého vlastníka a sdělení těchto informací vlastníkům. Za to vyžadují zvýšené personální prostředky. Protože tato pozice institucionálních aktérů je především založená na jejich znalostech tradičních vlastníků, může se stát, že tento přístup nebude fungovat u netradičních vlastníků, kteří mohou mít zcela odlišnou motivaci týkajících se zdrojů na jejich malém lesním pozemku. Aby se zvýšila sklizeň mezi netradičními vlastníky, je nutné udělat průzkum, co se týče jejich postojů a motivací (Schwarzbauer a kolektiv; 2010).

Nezemědělstí vlastníci lesů

Fragmentace drobného vlastnictví lesů a její široká škála cílů v oblasti řízení může být a pravděpodobně i je problém pro systematické hospodaření v lesích. (Kapeller; 1997, Holzzentralblatt; 1995). Podle kvalitativní studie „Multifor.RD“ jsou problematické skupiny zejména tzv. „nezemědělstí vlastníci lesů“, kteří většinou nemají cíle ekonomické, ale ekologické. Tito vlastníci

mohou svým vlastnictvím ovlivnit využití lesních zdrojů okolních vlastníků orientovaných na zisk. Například mnoho lesních cest nemůže být postaveno v oblasti drobných vlastníků, díky jednomu vlastníkovi, který je proti postavení lesní cesty (tedy „nezemědělství vlastníci lesů“ nemají zájem o hospodárné využívání lesa). To znamená, že postupná změna role lesnictví a lesů, kde je zvýšená pozornost v oblasti ochrany přírody je silně spojena se změnou soukromé vlastnické struktury (van der Ploeg a Wiersum; 1996).

Nicméně heterogenní struktura vlastnictví (různorodé chování, „neekonomické“ preference) a větší množství individuálních přístupů k vlastnictví lesní půdy, může být chápáno jako přínosné z hlediska ochrany přírody a biologické rozmanitosti (Hyttinen a kolektiv; 1999).

Jak je vidět z kvalitativního průzkumu o „nezemědělských vlastních lesů“ (Kvarda; 2000), tito vlastníci, i když nemají jakékoli ekonomické zájmy, chtějí, aby jejich lesy byly čisté a udržované.

Komora „Agriculture“ a lesní úřady, kteří poskytují odborné poradenství a školení mají potíže dosáhnout na veškeré vlastníky (zejména „nezemědělské vlastníky“) v otázce poradenství. Podle kvantitativního výzkumu (Kvarda; 2000) většina těchto majitelů získává znalosti, rady a informace o lesnictví z neformálních kontaktů. Od příbuzných, sousedů nebo přátel. Jen málokdo z „nezemědělských vlastníků lesů“ má vzdělání v oblasti lesnictví, nebo zájem o veřejné lesnické vzdělání, programy podpory, dotace, či kontakty na oficiální poradenství. Je to z toho důvodu, že vnímají svůj majetek jako příliš malý. Na druhou stranu je třeba poznamenat, že konzultanti zaměřují svou činnost především na tradiční vlastníky lesů, i přesto, že počet „nezemědělských vlastníků lesa“ je značný a dokonce roste. Z tohoto důvodu by politické nástroje (dotační programy, konzultační služby, technická pomoc aj.) měly být „na míru“ specifickým potřebám různým typům vlastníků lesů. Tradiční poradenské nástroje a služby týkající se pouze produkce dřeva jsou nedostačující pro nezanedbatelné skupiny vlastníků lesa (Krott; 1997).

Je důležité, ale stále obtížné nahlédnout do skupiny „nezemědělských vlastníků lesa“, jelikož někteří z nich ani nevědí, kde jejich lesy jsou, nebo mají

špatnou představu o lesnictví (Kvarda, 2000). Lesní služby a poradenství by mohlo být koordinováno lesními družstvy nebo lesním sdružením.

Pokud jde o otázku skutečného celkového počtu „nezemědělských vlastníků lesa“ v Rakousku a kolik ploch tito vlastníci mají ve svém majetku, odpověď stále není známa. (Kvarda; 2004)

Nevládní organizace s environmentálními nebo sociálními cíli

Existuje několik případů, kdy ochránářské skupiny koupily les z důvodu jeho ochrany. Světový fond na ochranu přírody (WWF) ve spolupráci s městem Marcheggou koupil kus lužního lesa, který je hnízdící oblastí čápů. V roce 1980, WWF propagovala „uvolňování“ lesů v okolí Dunaje jako součást svých protestů proti budování hydroelektráren nedaleko města Hainburg. V tomto případě bylo zakoupeno 400 hektarů soukromých lesů. Obvykle ochránářské skupiny nemají za cíl kupovat pozemky, ale spíše iniciovat projekty, které mají být financovány, provozovány a vlastněny jinými uživateli. Také v tomto případě WWF vedla kampaň a převedla peníze do sdružení založené na správu lesa pro zachování účelů přírody. (Weiss; 2004)

(Weiss, Aggestam, Hogl, Jandl, Živojinović, Ludvig, Wolfslehner; 2015)

5.1.4 Polská republika

Nové typy vlastnictví lesů

K hlavním změnám ve vlastnictví lesů v Polsku došlo díky zalesňování (zvětšení plochy soukromých lesů). Žádné studie nebyly prováděny na nové nebo netradiční vlastníky lesů. Je zde informace, že někteří vlastníci lesů mají nekonvenční přístup k jejich majetku, ale v této oblasti také není žádný výzkum. Například běžní vlastníci lesů jsou otevření vůči turismu, ale údaje o tom, s některými výjimkami, nejsou k dispozici.

Nové nebo inovativní přístupy obhospodařování lesů relevantní pro nové typy majitelů lesů

Nejsou zde žádné informace o jakémkoli novém lesním managementu uplatňovaného v Polsku, který by byl zvláště důležitý pro nové typy vlastníků lesů.

Nevládní organizace s environmentálními nebo sociálními cíli

V Polsku je celkový počet běžných vlastníků více než 5000, ti vlastní především lesy, pastviny a rybníky. Existuje více než 700 vlastníků lesa vlastníci oblast o rozloze 67 000 hektarů. Některé lesy ve vlastnictví prostých lidí nejsou v dobrém stavu, ale mnoho z nich je dobře řízeno. Od roku 2002 bylo založeno 14 lesních sdružení soukromých vlastníků lesů, místních nebo regionálních.

Toto číslo je stále malé z důvodu některých stávajících bariér:

- historicky podmíněná nechuť související s negativními zkušenostmi
- subjektivní otázky (silný individualismus)
- extrémní fragmentace vlastnictví lesů
- stárnutí venkovského obyvatelstva.

Nicméně s pomocí Ministerstva životního prostředí, Státních lesů, a oddělením Lesnictví na Varšavské univerzitě (Warsaw University of Life Sciences), byl v roce 2011 založen „Polský svaz lesních asociací“ (the Polish Union of Forest Associations). Hlavním problémem svazu je nedostatek finančních prostředků. Tato situace není srovnatelná s ostatními státy střední a východní Evropy, kde politika státu podporuje soukromé vlastníky a jejich sdružování jako výsledek re-privatizace a restituce lesů. Většina polských politiků a společnosti nepodporují reprivatizaci jakýchkoli státních lesů a doposud nebyla v Polsku provedena. Důvodem je dobrý stav státní správy lesů, dobré zacházení s veřejným vlastnictvím (lesy) a obavy o potencionální

negativní účinky privatizace. Vedlejším účinkem této situace je nízký zájem ve změně na soukromé lesnictví. (Adamczyk, Jodłowski, Socha; 2015)

5.2 Nové vlastnictví v České republice

Nové typy vlastnictví lesů

Vlastníci lesů v České republice, kteří přijali svůj majetek v restituci (majetek, který byl vrácen nejméně po 40 letech) mohou být považováni za nové vlastníky lesů. Je zde asi 150 000 soukromých vlastníků lesů a 4700 komunálních vlastníků lesů po restituci (MA; 1999). Od roku 2013 až do současnosti se jedná o církevní restituce, kdy 17 církví požádalo o návrat 150 000 nemovitostí. Dostupná národní literatura se nezabývá detailním členění nových vlastníků lesů, (Kubačák, Jacko; 2012), ale je třeba předpokládat, vzhledem k takovému množství restituentů, že se bude jednat i o vlastníky z měst, vlastníky absentující a velmi často nefarmářské vlastníky. Dosud nebyly provedeny žádné analýzy zabývající se motivací nových vlastníků k vlastnictví jejich lesa. Pokus byl pouze v hodnocení implementace inovací v lesním hospodářství, kde byly zkoumány cíle a osobní názory vybraných skupin vlastníků (Jarský; 2002, Jarský a kolektiv; 2007, Pudivítrová, Jarský; 2011).

Nové nebo inovativní přístupy obhospodařování lesů relevantní pro nové typy majitelů lesů

Nové přístupy k lesnímu hospodářství jsou uvedeny v „Národním lesnickém programu“, který je součástí národní lesnické politiky a je vnímán jako koncept určený pro realizaci udržitelného lesa, řízení a dlouhodobého zvýšení lesnické konkurenceschopnosti. Zde je třeba zdůraznit:

- Na základě principu prevence, posílit druhy a prostorové skladby lesa (MA; 2008).
- Ve vhodných lokalitách účelně využít dřevo (řešení energetické potřeby lidí, náhrada fosilních paliv), (MA; 2008).

- Posílení multifunkční role lesů (MA; 2008).
- Zvýšení využívání dřeva, dřevních produktů a jejich recyklaci jako obnovitelnou surovinu s ekologickým cílem přispět ke zmírnění klimatické změny (MA; 2008).

Nevládní organizace s environmentálními nebo sociálními cíli

Dobrym příkladem, kdy je les ve vlastnictví nevládní organizace je instituce, která se nazývá „landtrust“, (v České republice používaný termín pozemkový spolek). Jedná se pouze o neziskové organizace. Pozemkové spolky v ČR navazují na tradici předválečných zkušeností z mnoha podobných organizací v zahraničí. Nevládní organizace s environmentálním zaměřením „Český svaz ochránců přírody“ stála u zrodu hnutí pozemkových spolků a je koordinátorem a podporou (dlouhodobou finanční i metodickou) těchto spolků. Někdy je spolek přímým vlastníkem majetku nebo má různé dohody s vlastníky, které mu umožňují o půdu pečovat. V současné době je v České republice přibližně 60 takových subjektů, nicméně ne všichni z nich jsou vlastníci lesního majetku. Tato oblast se odhaduje nejvýše na několik set hektarů. Tyto spolky jsou rozptýleny téměř rovnoměrně po všech regionech České republiky. (Jarský, Hrib, Riedl, Dudík, Ventrubová, Šišák; 2015)

Nepodnikatelské subjekty vlastníků lesů

Z publikace „Country reports“ lze vyčíst, že organizace, které se zabývají ochranou životního prostředí, jsou často nevládní a neziskové, nepodnikatelské.

Jde o vlastnictví lesů, jehož cílem není podnikání. Ve většině případů jde o pozemky s menší výměrou (několik hektarů, často i méně než jeden). Vlastníkem jsou osoby, které nemají žádnou zkušenost se zemědělstvím nebo s lesním hospodářstvím, často také bydlí v místech vzdálených od svého vlastnictví v lese.

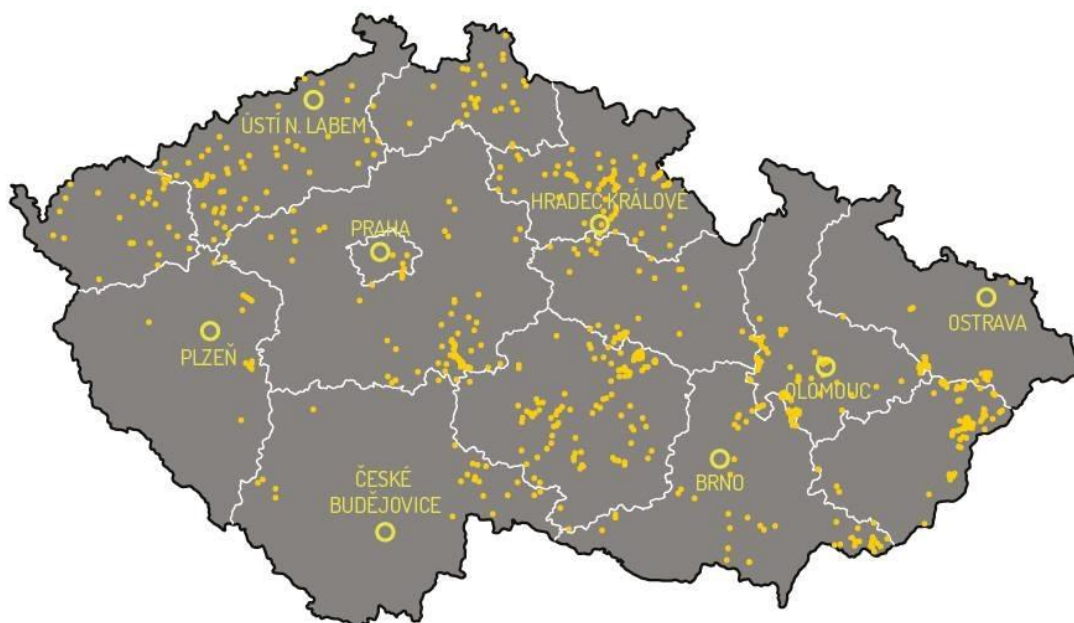
Nezisková forma vlastnictví v ČR vzniká i nadále vznikat bude způsoby, jako je dělení, koupě, aj. Největší podíl na vzniku tohoto vlastnictví v České republice mají restituční. Kategorie těchto vlastníků lesů nemůže být opomíjena, protože k 31. 12. 2000 vlastnilo 181 706 majitelů 532 495 hektarů lesních pozemků, z toho téměř 90% o výměře menší než 2 hektary (Oliva; 2005).

V důsledků vzniku těchto nových vlastníků stojí lesnická politika a státní správa lesního hospodářství před určitými problémy, jak zabezpečit soulad mezi zájmy těchto soukromých vlastníků se zájmy celospolečenskými. (Oliva; 2005)

5.2.1 Soukromé rezervace

Pojem „soukromá rezervace“ v právu České republiky není zakotven a to i přesto, že se často používá. Jde o lokalitu přírody nebo kulturní památky chráněné výhradně z vůle nestátního vlastníka nebo se souhlasem vlastníka chráněná jinou nestátní osobou. Tyto rezervace vznikaly rukou v ruce s vývojem pozemkových spolků, viz kapitola „Pozemkové spolky v ČR“. Soukromé rezervace zřizují fyzické osoby, nebo nestátní právnické osoby, převážně zmiňované spolky, tedy „landtrusty“. Celkový počet tímto způsobem chráněných oblastí činí přibližně 573. Přesný údaj je však obtížné zjistit, jelikož žádná centrální evidence neexistuje a do tohoto součtu mohly být zahrnuty pouze ty lokality, u kterých osoba, která o území pečuje, ve větší míře propaguje svou péči. Soukromé rezervace jsou rozesety po celé České republice, v některých územích je však jejich koncentrace vyšší díky aktivitě pozemkových spolků (Liberecko, Podblanicko, Vysočina, aj.). Zřizovatelé soukromých rezervací využívají k ochraně různá práva k pozemkům a kulturním památkám, od vlastnictví, držby, přes výpůjčky, nájmy a dohody o ochraně těchto lokalit. Na rozdíl od řady jiných zemí u nás není více využíváno věcného břemene k ochraně přírody. První věcné břemeno tohoto druhu bylo zřízeno v roce 2010 pro ochranu pralesa „Jehliště“ ve prospěch ČSOP Vlašim (Kaludys; 2011, Šímová, Šíma; 2012).

První soukromé rezervace v péči fyzických osob (tedy ne pozemkových spolků, či jiných neziskových organizací), zřizovali „osvícení“ vlastníci. Tato snaha soukromých vlastníků je pochopitelně, vzhledem k činnosti mnoha dalších neziskových organizací, spíše ojedinělá. Mezi takové vlastníky patří například L. Pospěch z Uherského Brodu, který vykupuje postupně v průběhu více než deseti let, za finanční prostředky z vlastního rozpočtu, přírodovědnou cennou lokalitu „Vlčí prameny“ v Bílých Karpatech, o kterou i pečuje. V tomto území zajišťuje osvětovou činnost zaměřenou na návštěvníky a provádí sledování biodiverzity. (Pešout; 2014)

Obrázek č. 1: Mapa soukromých rezervací (Pešout; 2014)

5.3 Shrnutí nového vlastnictví

Česká republika má z větší části informace jen o restituentech, což sice jsou noví vlastníci, nicméně nic nepodporuje fakt, že by se jednalo o vlastníky, kteří by se zajímali o ekologické užívání lesa, tedy ne o užívání lesa klasickým způsobem (produkce dřeva), či zda se o hospodaření v lese

vůbec zajímají. Pozemkové spolky se stávají novými vlastníky. Každý spolek je složen z určité skupiny osob a je vztažen ke konkrétní lokalitě. Motivy nových vlastníků lesů odpovídají prioritám členů spolku. Lze předpokládat, že další majitelé s netradičním postojem k lesu skutečně v České republice jsou (přihlédneme-li ke skutečnosti, že v posledních letech se zvyšuje zájem o ochranu životního prostředí), nicméně žádný výzkum, který by popsal jejich motivy, není. Inovativní přístupy zahrnují hlavně realizaci udržitelného lesa, řízení a dlouhodobé zvýšení lesnické konkurenceschopnosti. Ve výsledku tyto přístupy ani nepůsobí až tak inovativně, jde spíše o jakési zdokonalení. V České republice jsou hlavními aktéry v nevládních organizacích zabývajících se otázkou životního prostředí zmíněné pozemkové spolky. Jde o vhodný a potřebný doplněk k ochraně přírody, patřící k nástrojům, které využívají vládní organizace. Více o pozemkových spolcích na str. 35.

Důležitou roli v oblasti ochrany přírody v ČR by mohli též hrát zmiňovaní „drobní vlastníci lesa“. Jako samostatní soukromí vlastníci mají možnost o pozemek pečovat (pokud pomineme možnost tradiční – produkci dřeva), bez lidského zásahu do těchto pozemků, nechat pečovat o jejich majetek například pozemkový spolek, nebo najít jiné východisko, které by přispělo k ochraně přírody. Každopádně jde o určitý potenciál v těchto vlastnicích, už jen přehlédneme-li se ke skutečnosti, jak velkou plochu lesů drobní majitelé vlastní – 532 495 hektarů (Oliva; 2005) a jakou vlastní pozemkové spolky – 3110 hektar – přičemž z této hodnoty jsou jen něco přes 10% lesní pozemky (Pešout, Moravec; 2014).

Na toto navazují soukromé rezervace, o které pečují, buď pozemkové spolky, nebo samostatné fyzické osoby. Soukromé rezervace v podstatě potvrzují existenci vlastníků, kteří vlastní půdu zejména za účelem její ochrany.

Na Slovensku je předpoklad nových vlastníků lesů. Co se týče inovativních přístupů, hlavní je diverzifikace činností, kromě klasické činnosti (produkce dřeva), jsou zde i činnosti na jiné účely, které vyžadují právě nové cíle řízení. Důležitá je zmínka o novém obchodním modelu v podobě trhu lesnických služeb, kdy je v podstatě přikročeno k řešení otázky nabídky nových služeb. Na Slovensku je důležitá činnost občanského sdružení

„WOLF“, které sdružuje hlavně lesní pozemky k vytvoření oblasti bez lidského zásahu.

V Německu je různými vývoji zapříčiněn vznik nových soukromých vlastníků a více různorodějších soukromých majitelů lesa v malém měřítku. V důsledku několika procesů vlastníci lesů často postrádají technické znalosti a zařízení na hospodaření v lese, problémem je také často velká vzdálenost majitele od půdy. Lesní management se namísto toho stal jakousi volnočasovou aktivitou, která vede právě k novému typu soukromého vlastníka lesa. Tato aktivita, jak bylo již zmíněno, je často přímo spojená s nepeněžními cíli řízení, jako je rekreace, nebo zachování přírody. Je to fakt, který je relevantní pro řešení otázky vlastníků jako ochránců přírody. O inovativních přístupech mluvit též nelze. I v Německu bude podle všeho existovat jistá obdoba pozemkových spolků v podobě tzv. čistě environmentálních organizací.

Průzkum v Rakousku uvádí sedm typů vlastníků lesů. Také uvádí, že je zde rostoucí podíl v netradičních typech majitelů lesů, nicméně související studie říká, že netradiční majitelé sice nemají pravidelnou sklizeň dřeva, ale často používají les pro vlastní palivové dřevo. Je tedy otázka zda se nějakým způsobem angažují v ochraně přírody. Za kladné by se dalo považovat, že nefarmářští majitelé hodnotí i další vlastnosti lesů, než jen produkci dřeva. V inovativních přístupech je důležité zmínit lesní management, tedy management „přírodě blízký“, ten sice přímo nesouvisí s novými vlastníky lesů, ale navazuje na snahu zvýšení dostupnosti informací o lesních zdrojích pro každého vlastníka. Problémem však je, že tato snaha je nastavena spíše pro tradiční vlastníky lesů, tudíž je možné, že u vlastníků s jinou motivací nebude fungovat. Jako v každém státě je tedy potřeba udělat průzkum, co se týče postojů a motivací těchto „netradičních vlastníků“.

Důležitou skupinou v Rakousku jsou tzv. „nezemědělní vlastníci lesů“ kteří mají většinou zájmy právě v ochraně přírody. Celkově nesourodá struktura vlastnictví, větší množství individuálních přístupů k vlastnictví lesní půdy, může být chápáno jako přínosné vůči ochraně přírody. Problém s těmito vlastníky nastává v momentě, kdy získávají informace o lesnictví

z neformálních kontaktů. Nezískají tak zásadní informace k péči o jejich majetek, jako kdyby se informovali v oficiálním poradenství. Je ale nutné poznamenat, že toto poradenství se zaměřuje především na tradiční vlastníky lesů. Znovu jde tedy o problém, kdy nové motivace k vlastnictví vyžadují nové, specifické způsoby řízení, hospodaření.

Co se týče Polska, z publikace je jasné, že noví vlastníci, s netradičním pohledem na hospodaření v lese, zde jsou, ale jelikož je absolutní absence jakéhokoli výzkumu nynější situace, je nemožné něco hodnotit. V Polsku je dle informací obtížné vytvářet nevládní organizace, vzhledem k názorům tamní společnosti a vlády. Nicméně jsou zde vidět snahy soukromých vlastníků a některých státních institucí k vytvoření dalších ochranných skupin.

Způsoby lesního hospodaření pro nové typy majitelů lesů, je další otázka, kterou se publikace zabývá. Vzhledem ke stejné nebo velice podobné situaci ve všech státech lze uvést tyto informace v souhrnu. Pokud mají majitelé různé cíle pro využití lesa, musí se aplikovat i různé druhy řízení. Jestliže nemají noví vlastníci dostatek zkušeností se správou svého majetku, je rovněž důležité, aby existovala nabídka služeb. K dispozici jsou nové přístupy v pěstební technologii, v organizaci práce, v obchodních modelech aj. Tyto přístupy mohou být projednávány pod klíčovým pojmem „noví vlastníci lesa“, ale často nejsou.

(Jarský, Hrib, Riedl, Dudík, Ventrubová, Šišák; 2015)

6 Vlastník lesa – zákonné prostředí v ČR

6.1 Vlastnictví lesa v České republice vs. v sousedních zemích

V Evropských zemích jako je například Spolková republika Německo, Rakousko, Švýcarsko, se těší vlastnické právo vysoké úrovni respektu a úcty ve smyslu garantovaných práv. Tuto vysokou úroveň lze vysledovat zejména v případech, kdy jsou po vlastnících požadována určitá opatření v zájmu ochrany přírody. V těchto zemích se s vlastníky jedná jako s partnery. Opatření jsou předem prodiskutována a vzniklá omezení a

negativní důsledky jsou následně kompenzovány. Možnost, že by se vlastníky lesa na východisku žádným způsobem nepodílel, východisku, které pro něj může být i ekonomicky likvidační, je považována za nepřijatelnou. V tomto ohledu se stala Česká republika státem, který do jisté míry nechápe společenský význam vlastnictví v euroatlantické společnosti.

V České republice se vlastníky lesů mohou dostat do podobných situací velice snadno. S vlastníkem se na rozdíl od zmiňovaných zemí jedná spíše jako s protivníky než s partnery. Ochrana přírody je veřejným zájmem, tudíž je každý povinen snést omezení z toho plynoucí. Stát je pak připraven svými kontrolními orgány, zejména Českou inspekcí životního prostředí proti vlastníkovi mocensky zakročit.

Vztah s kontrolními orgány ochrany přírody a vlastníky lesů se podobal před rokem 2004 poddanství. To z toho důvodu, že vlastníky byli nuceni vykonávat pokyny a příkazy, jejichž účel, smysl a význam jim byl do značné míry skryt či byl nesrozumitelný. Současně se pak tento stav setkává s naprostou nevšimavostí ohledně ekonomických důsledků, které vznikají plněním uložených pokynů.

Tato situace se měla změnit nabytím účinnosti zákona č. 218/2004 Sb. (tzv. naturová novela), která měla do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vnést posílení postavení a význam vlastníků a zakotvit právo vlastníků a nájemců lesů na náhradu újmy za omezení hospodaření. Naturová novela byla vlastníky lesů spojena s velkým očekáváním a nadějí.

Optimistické naděje vlastníků lesů však nebyly naplněny. Příčinou je hlavně oboustranný, hluboce vžitý předsudek, vystižený svého času velmi přesně náměstkem ministra životního prostředí RNDr. Františkem Pelcem větou „*Ochránci přírody si myslí, že jsou nejlepší lesníci, a lesníci jsou přesvědčeni, že jsou nejlepší ochránci přírody*“, který komplikuje komunikaci obou stran a má za následek vzájemnou nedůvěru.

Jak bylo zmíněno očekávání vlastníků nebyla vyplněna. Znaky poddanství byly pouze oslabeny, nikoli odstraněny a rozporných momentů při

uplatňování nové právní úpravy náhrady újmy za omezení je více, než očekávali ti největší pesimisté. (Flora; 2009)

6.2 Vlastník lesa – ochránce či poškozovatel

Legislativní prostředí v České republice, prostředím, kterým se vlastník lesa musí řídit, navozuje pocit, že vlastník nemá zájem svůj majetek chránit, ale poškozovat. Dopady standartního hospodaření v lesích na lesní prostředí, jsou dnes hodnoceny až jako devastační. V rámci zákonných povinností, je vlastník lesa přísně sledován. Naproti tomu obyčejný návštěvník lesa, tedy uživatel dalších funkcí lesa, který z tohoto užívání má mnohdy neopomenutelný zisk na úkor vlastníka, pod takovým tlakem jako vlastník není. Na vlastníkovi zbude dokonce i povinnost uvádět do pořádku negativní důsledky činnosti návštěvníků lesa, případně je i donucen přizpůsobit této vynucené situaci hospodaření. (Čacká; 2009)

6.3 Omezení vlastnického práva vůči ochraně životního prostředí

Omezení vlastnického práva vychází z interakce dvou ústavně chráněných práv, ochrany vlastnictví a práva na příznivé životní prostředí, které má současně povahu veřejného statku. Obě práva vstupují do vzájemných kolizí, neboť konkrétní způsob výkonu vlastnického práva přímo ovlivňuje stav životního prostředí. Na druhou stranu právní normy, jejichž účelem je ochrana životního prostředí, omezují výkon vlastnického práva. Základním metodologickým přístupem pro řešení vzájemné kolize dvou ústavně zaručených práv je koncept proporcionality. Jeho smyslem je poměřit vztah mezi cílem hodnoceného opatření (ať již legislativního, či aplikačního) a použitými prostředky. Současně přikazuje, aby právo, které musí v případě střetu ustoupit, bylo zachováno v co největší možné míře. (Kocourek; 2011)

6.4 Shrnutí zákonného prostředí v ČR

V České republice je postavení vlastníka lesa, oproti poněkud vyspělejšími zemím jako je Rakousko a Německo, stále na špatné úrovni. Stát vlastníky lesa nepovažuje za společníky, kteří by se podíleli na dobrém hospodaření v lese, ale spíše za protivníky. S vlastníky stát jedná, především prostřednictvím ČIŽP, velmi neohleduplně, jako s někým, kdo nemá právo se podílet na rozhodnutích ovlivňujících jejich majetek, zejména jde-li o náhrady újmy, které často po nařízení od „vrchnosti“ nastávají. Tento stav měla posunout k lepšímu tzv. „naturová novela“ (zákon č. 215/2004 Sb.). Novela měla razantním způsobem posílit postavení vlastníka, posunout vzájemné vztahy k partnerství. To vše ku prospěchu přírody a krajiny, která z rozporů vlastníků a státu často neprofitovala, někdy dokonce strádala. Naděje vlastníků, že se situace posune správným směrem, hlavně v oblasti poskytování náhrady újmy, touto novelou, stále nebyly naplněny. Původní znaky protivenství vůči vlastníkům byly pouze oslabeny a rozporných momentů při uplatňování nové právní úpravy dokonce přibylo. Je však nutné konstatovat, že největším problémem je nedostatek ochoty k poskytnutí náhrady újmy ze strany orgánů ochrany přírody. (Flora; 2009)

Vlastník lesa je tedy pod značným zákonným tlakem, oproti uživateli dalších funkcí lesa, který není pod zákonným tlakem v podstatě vůbec. Vlastník má dokonce i povinnost uvádět do pořádku negativní vlivy ostatních uživatelů. Tato situace panuje z toho důvodu, že vynutitelnost práva u vlastníka je mnohem snazší než u návštěvníka lesa. V důsledku je pak přístup orgánů státní správy tvrdší k vlastníkům, než k uživatelům, kteří způsobují často i neopomenutelné škody, nebo mají nezanedbatelný užitek. (Čacká; 2009)

Jak bylo řečeno omezení vlastníka lesa, vychází zejména ze dvou práv, ochrany vlastnictví a práva na příznivé životní prostředí. Práva jsou často v rozporu, jelikož výkon vlastnického práva ovlivňuje stav životního prostředí, které má povahu veřejného statku. Pro řešení těchto rozporů je vhodný koncept proporcionality, tedy zachovat určitý poměr mezi opatřením

a použitými prostředky, přičemž přikazuje, že právo, které ustupuje, musí být zachováno v co největším možném rozsahu. (Kocourek; 2011)

K dosažení změny nepřívětivé situace vlastníků lesů, by měla být dodržována zásada: Vlastník lesa je partnerem, se všemi vlastnostmi, které definice tohoto slova má, přičemž dopady opatření na ochranu přírody nelze nechávat jen na jeho bedrech. (Flora; 2009)

7 Pozemkové spolky v ČR

V podmínkách České republiky je pozemkový spolek nezisková organizace s hlavním posláním chránit a pečovat o přírodní a kulturní dědictví, k čemuž využívá různá užívací práva vč. vlastnického. Jak říkají přímo webové stránky zabývající se pozemkovými spolky: *„Jsou to sdružení, jejichž hlavním cílem v ochraně přírodního či kulturního dědictví je upozorňovat na problém. Píší petice, pořádají kampaně, snaží se vyvolat veřejnou diskusi – a doufají, že se problému následně ujmou politici, odborníci, prostě někdo, kdo ho vyřeší.“* (Český svaz ochránců přírody; 2015).

Z hlediska právní formy se nabízí hned několik různých možností využitelných právních forem k ochraně přírody – jako spolek, obecně prospěšná společnost či nadace. Nejčastěji využívanou formou je právě spolek (Jančarová a kolektiv; 2015). Podle Nového občanského zákoníku, zákon č. 89/2012 Sb., účinný od 1. 1. 2014, došlo ke změně terminologie. Tedy tzv. občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., který je nyní neplatný, nahradil termín spolek. Všechna občanská sdružení se tedy od účinnosti Nového občanského zákoníku považují za spolky. Jde o jedno ze základních lidských práv – právo spolčovacích, či sdružovacích. Spolek je dobrovolné seskupení osob, které spojuje společný zájem (v tomto případě ochrana přírody a krajiny). Spolčovat se mohou nejen státní občané ČR, ale i cizinci, členy mohou být i právnické osoby. Spolek vystupuje jako právnická osoba, má svou právní subjektivitu. Podnikatelská činnost tohoto subjektu může být pouze vedlejší. Mezi nejdůležitější funkce spolku je možnost účastnit

se správního řízení (Pavlovská; 2014). Tato možnost, stát se při splnění určitých podmínek účastníkem správního řízení, v kterém se mohou řešit otázky v rámci ochrany přírody a krajiny, představuje pro spolek příležitost, jak ovlivnit konečné rozhodnutí správního orgánu ve věcech, které se týkají zájmů pozemkového spolku. Právo účastnit se správního řízení je totiž spojeno s celou řadou oprávnění, které nenáleží subjektům mimo správní řízení (Jančarová a kolektiv; 2015). Je však zásadní zmínit, že pozemkový spolek, je jen jednou z forem ochrany životního prostředí v tomto pojetí.

Významné přírodní oblasti jsou různým způsobem chráněny státem, činnosti týkající se této ochrany má na starosti „Agentura pro ochranu přírody a krajiny ČR“, státní organizace zřízena Ministerstvem životního prostředí. Nicméně v našem okolí existuje mnoho dalších míst, která svou přírodní hodnotou sice nedosáhla na zařazení do seznamu státem chráněných přírodních hodnot, z hlediska lokálního jde ale často o místa hodnotná svou biodiverzitou, výskytem ohrožených druhů živočichů aj. Jde tedy o místa, která mají význam místní. Zatímco na státem chráněné lokality se zaměřuje pozornost ochránců a veřejnosti a daří se tak chránit jejich stav, jsou často malé místní lokality zcela opomíjené. Takové lokality rychle mizí či jsou postupně znehodnocovány lidskou činností nebo naopak opomenutím činností pro jejich zachování nezbytných. Jednou z možností, jak takovou celostátně nedůležitou avšak místně důležitou lokalitu chránit, je daný pozemek od vlastníka pronajmout nebo koupit. V případě menšího pozemku tak může postupovat i jedinec. Existuje však ještě jedna cesta, pomocí níž je možné získat do vlastnictví nebo správy území rozsáhlejší. Tímto řešením je založení pozemkového spolku. (Krupa; 2012)

Forma pozemkového spolku, jaká je nám dnes známa, pochází původně z myšlenek hnutí „landtrustů“. Původně šlo o anglickou ideu, dnes zejména aplikovanou v Severní Americe. Myšlenka se kolem roku 1996 pomalu šířila v českých zemích. Bylo konstatováno, že jde o ideu reálnou, která je použitelná i v našem prostředí, avšak s určitými podmínkami. Hlavní podmínkou je vyloučení generalizace, která je u nás tak častá. Institut „landtrů“, čili pozemkového spolku, může být v České republice doplňkovým nástrojem ochrany přírody hlavně tam, kde přirození vlastníci buď

nejsou (eventuálně jsou reprezentovány univerzálním vlastníkem – státem), či z jiných důvodů vůbec nemají zájem o péči o svůj nemovitý majetek. Pozemkový spolek může také zajišťovat ta poslání, která jsou pro stát v rámci ochrany přírody okrajová, zbytná nebo jednoduše příliš přepychová. Smyslem českých „landtrustů“ nebude, na rozdíl od USA, pozemky nutně vlastnit, vlastnictví chráněného území tedy nebude tím zásadním. Jde o vzájemně výhodný kompromis, kdy stát se svými úředníky bude spokojený, neboť budou splněny nařízené povinnosti a příslušníci pozemkového spolku budou mít pocit dobře vykonané práce. Zejména příroda bude mít z tohoto vztahu důležitý prospěch. V tomto případě, kdy bude myšlenka upravena na podmínky v České republice, americký vzor splní svůj účel.

7.1 Počátek pozemkových spolků

Počátek pozemkových spolků v ČR lze vysledovat v polovině 90. let 20. století. Vycházelo ze zahraničních zkušeností v té době shromážděných a analyzovaných i z vlastní tradiční činnosti. Aktivní v té době byly zejména dva subjekty – Nadace Partnerství a Český svaz ochránců přírody (ČSOP). Z jejich podnětu ustavilo nejprve roku 1997 MŽP „Poradní sbor pro pozemkové spolky“. ČSOP vyhláší již následujícího roku program na podporu vzniku a rozvoje pozemkových spolků, tehdy pod jménem „Místo pro přírodu“. Jde o otevřený národní program, jehož cílem je iniciovat v České republice vznik pozemkových spolků. Pozemkové spolky zahrnuté do tohoto programu musí být neziskovými institucemi, jejichž posláním je ochrana a obnova přírodního a kulturního bohatství České republiky. Tento program měl několik hlavních cílů:

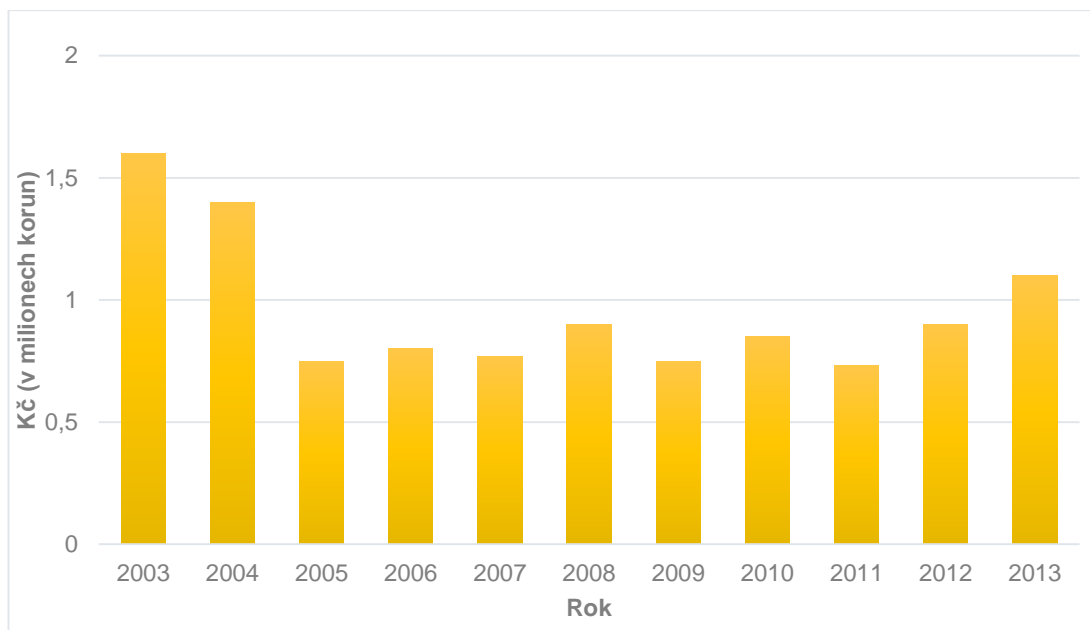
- Iniciování vzniku pozemkových spolků v ČR a tak vytvořit funkční systém péče pozemky.
- Akreditace pozemkových spolků, jejichž posláním je zmíněná ochrana a obnova přírodního a kulturního bohatství v ČR.
- Metodická pomoc těmto vznikajícím nebo akreditovaným pozemkovým spolkům.

- Legislativní ukotvení pojmu pozemkový spolek, jako speciálně zaměřeného neziskového subjektu s vazbou na daňovou a dotační politiku státu.
- Dosažení legislativních změn, například nezczitelnost pozemku, věcné břemeno využitelné pro činnost pozemkových spolků aj.
- Zajištění dlouhodobé propagace myšlenky pozemkových spolků ve státní správě, v ochranářské obci i mezi veřejností.

V rámci programu byl tedy vytvořen systém akreditace pozemkových spolků, která je garancí důvěryhodnosti pozemkového spolku. Přelomovým obdobím byly zejména roky 2001–2003, kdy se program konstitoval do podoby, která funguje dodnes. V čele programu stojí dvanáctičlenná „Rada Národního pozemkového spolku“, složená ze zástupců pozemkových spolků a spolupracujících organizací (v současné době MŽP, Nadace Partnerství, Lesy České republiky, s.p. a Národní památkový ústav), byl sepsán etický kodex pozemkových spolků a další materiály určující směřování celého hnutí, začala pravidelná setkávání pozemkových spolků s odbornými semináři i vzájemnou výměnou zkušeností a byla zahájena i stejnojmenná veřejná sbírka „Místo pro přírodu“. (Pešout, Moravec; 2014)

7.2 Místo pro přírodu

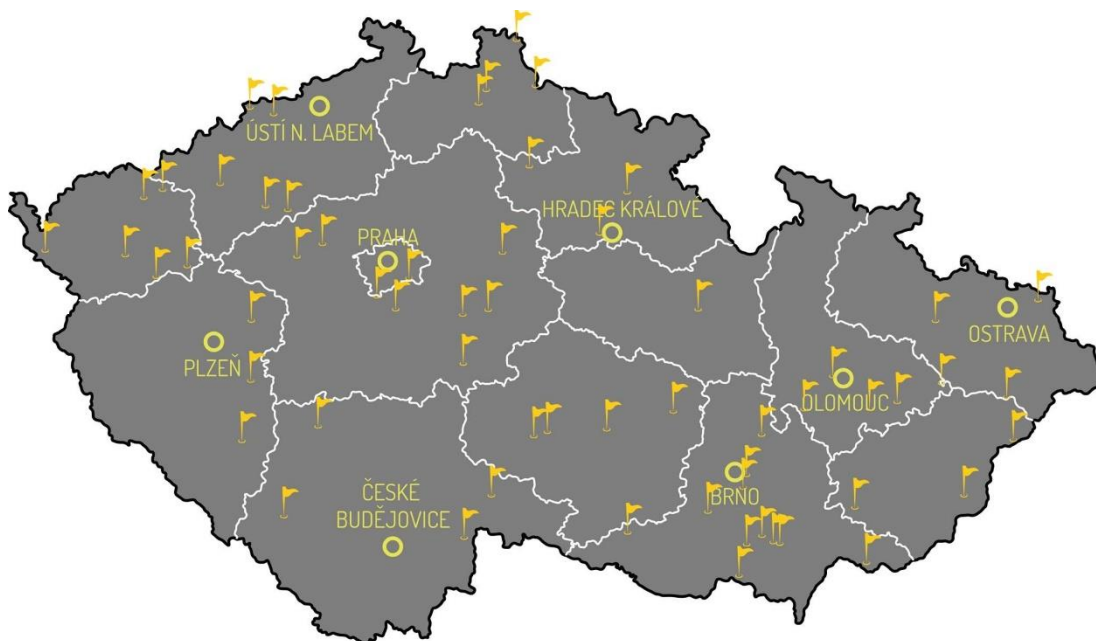
Jak už bylo řečeno, cílem pozemkových spolků není za každou cenu pozemky vlastnit, ale mnohdy je vlastnictví jedinou či nejvhodnější možností, jak dané pozemky ochránit. Nejvýznamnějším finančním zdrojem pro výkup území ve prospěch pozemkových spolků je již několik let úspěšně fungující, a již zmiňovaná, veřejná sbírka „Místo pro přírodu“. Cílem této kampaně je navrácení přírody do míst, odkud byla v minulosti vytlačena, vykupovat takové lokality a trvale o ně pečovat. (Pešout, Moravec; 2014, Pešout a kolektiv; 1998)

Graf č. 1: Přehled vybraných financí ve sbírce Místo pro přírodu v jednotlivých letech, (Pešout, Moravec; 2014)

7.3 Kvantitativní analýza pozemkových spolků v ČR

V současné době je v České republice 61 pozemkových spolků. Z těchto spolků jde ve 34 případech o pobočné spolky ČSOP, zbývajících 27 jsou samostatné organizace (Pešout; 2014). Výměra lokalit, které chrání pozemkové spolky, se neustále zvyšuje. Spolky v současnosti (stav k 24.3.2014) vlastní 254 hektarů území, věcná břemena na 17 hektarech, pronajímají si nebo mají vypůjčeno 1291 hektarů, na 468 hektarech mají uzavřené smlouvy o způsobu hospodaření s vlastníky a na dalších 984 hektarech mají udělený souhlas vlastníka k zajišťování péče. Celkově jde o 3015 hektarů pozemků, z nichž zhruba polovinu tvoří travní společenstva (louky, pastviny, stepi), přes 10% lesy, 10% mokřady a zbytek další biotopy (sady, území ovlivněná těžbou nerostných surovin apod.) Počet zapojených pozemků celkově je 3702 v 564 lokalitách. Kromě toho je v péči pozemkových spolků 8 památných stromů, kulturních památek (v současné době je to 17 historických objektů, z toho je 8 ve vlastnictví). (Pešout, Moravec; 2014)

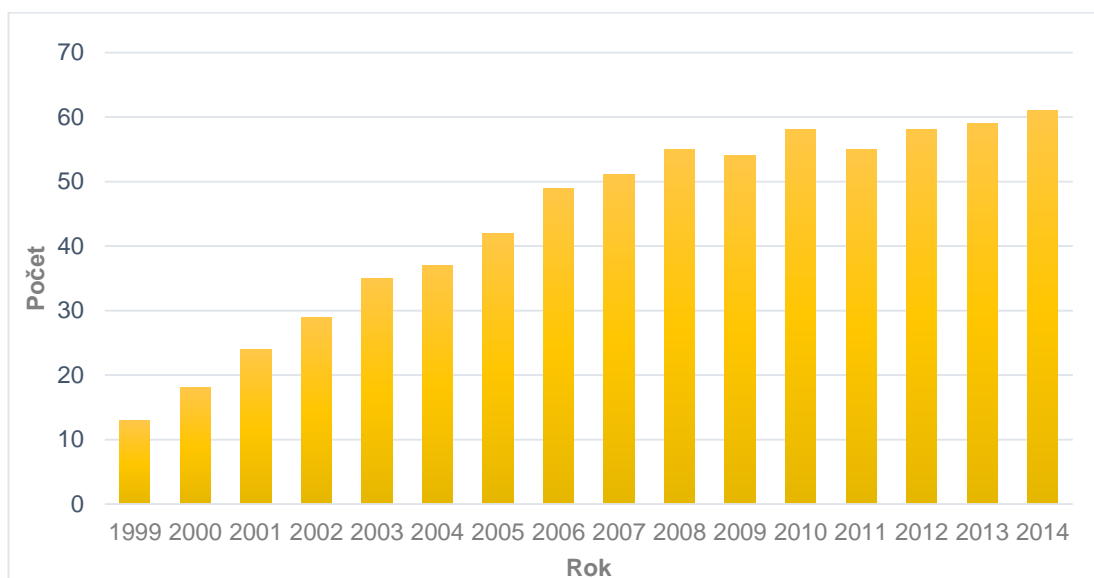
Obrázek č. 2: Mapa pozemkových spolků (61)

7.4 Shrnutí – pozemkové spolky v ČR

Hnutí pozemkových spolků v ČR se stalo stabilní součástí systému ochrany přírody. Pozemkové spolky představují ideální model ochrany cenných lokalit a objektů díky zapojování místní veřejnosti do realizace praktické péče. Tuto jejich úlohu státní ochrana přírody nemůže nikdy zcela nahradit, a proto na lokalitách, kde se popsany model daří realizovat, by měly vždy být pozemkové spolky pro státní ochranu přírody nejuvítanějším partnerem. Jinde by se měly orgány ochrany přírody snažit tento systém iniciovat, protože bez účasti a podpory místní veřejnosti lze územní ochranu přírody realizovat jen obtížně.

Pozemkové spolky pro svoji práci využívají celou škálu právních možností a postupů od vlastnictví přes dlouhodobé pronájmy až po smlouvy o spolupráci a dohody o ochraně území v závislosti na možnostech a cílech v dané lokalitě. Základem činnosti pozemkových spolků je zajištění údržby zájmových lokalit či objektů, nejlépe ve spolupráci s vlastníkem. Kromě ní je však nedílnou součástí i dokumentace a monitoring zájmových území, osvětová činnost, v řadě případů též ekologická výchova nebo kulturní aktivity navázané na zájmové nemovitosti. Významným posunem v přístupu

pozemkových spolků k vybraným lokalitám, o něž pečují, je zpracovávání obdob plánů péče o zvláště chráněná území. Ocenit je třeba i snahu o průběžné vyhodnocování péče spojené s reflexí výsledků v nastavení managementu pro další období. (Pešout, Moravec; 2014)

Graf č. 2: Akreditované pozemkové spolky (počty ke konci roku v r. 2014 k 23.3.), (Pešout, Moravec; 2014)

Praktická část

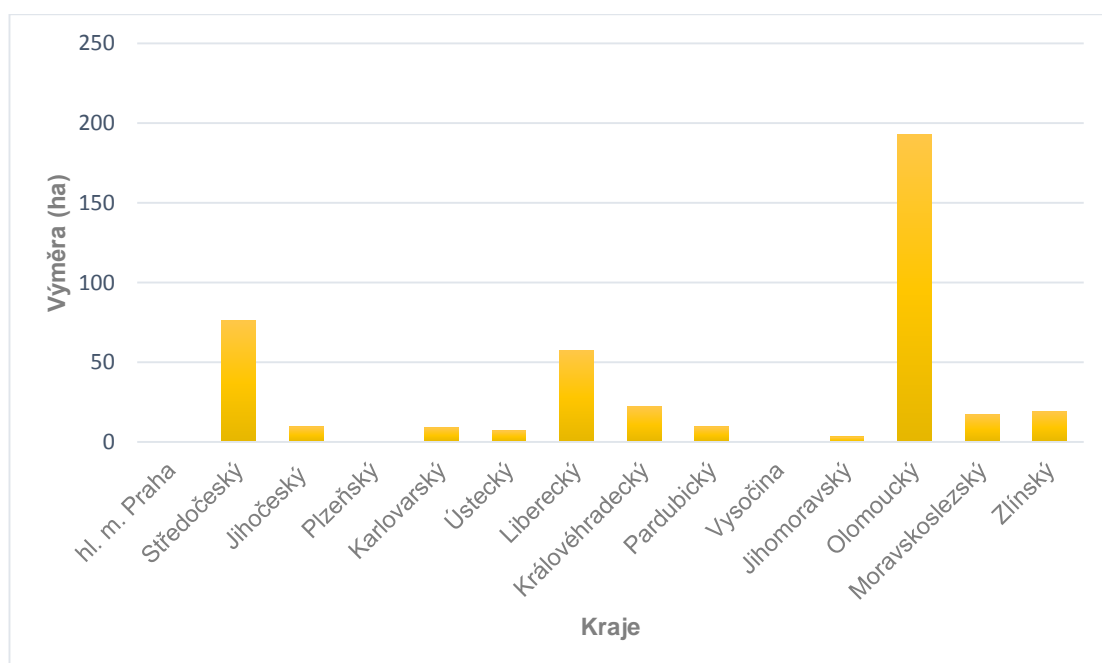
8 Výsledky

8.1 Databáze ČSOP

Dnes je v České republice 61 pozemkových spolků. Podle dalších dat uvedených na stránkách Českého svazu ochránců přírody, kde je i adresář všech pozemkových spolků, činí výměra lokalit (stav k 21.3.2016) pod správou pozemkových spolků 3 110 hektarů v 619 lokalitách. Největší počet pozemkových spolků je v Jihomoravském kraji (11), Středočeský kraj se pak drží těsně za ním (8). V Pardubickém kraji je jediný pozemkový spolek, stejně jako v Praze (1), v Královehradeckém, Zlínském a Plzeňském kraji (3). Největším pozemkovým spolkem, pokud se mluví o velikosti pozemku, který spravuje, je spolek „Sagittaria“ z Olomouckého kraje (607 hektarů). Avšak je

to pozemkový spolek „Velkojarměřský“ z Královéhradeckého kraje, který pečuje o největší počet oddělených lokalit (přes 100). Lokality ve správě spolku jsou ve většině případů v kraji, kde sídlí daný spolek. Avšak několik spolků spravuje lokality i v jiných krajích, i daleko od jejich hlavního místa působení. Stránky ČSOP dokonce uvádí, že spolek „Mantis“ z Jihomoravského kraje pečuje o jednu lokalitu v Polsku. Ve správě pozemkových spolků je nyní 24 objektů. Průměrný počet členů ve spolku je kolem 30. Z této řady významně vystupuje spolek „Seveřák“ z Libereckého kraje, který má 300 členů a pozemkový spolek „pro přírodu a památky Podblanicka“ ze Středočeského kraje, který disponuje 227 členy. (Český svaz ochránců přírody; 2016). Seznam všech pozemkových spolků s jejich základními specifikacemi je v příloze č. 1.

Další detailnější údaje z databáze ČSOP uvádí, že PS mají v péči 254 lesních pozemků podle katastru nemovitostí s rozlohou 503 hektarů, ale skutečná rozloha lesa (porostu s převahou neovocných stromů) je 424 hektarů, ve 186 pozemcích. To znamená, že pozemek dle katastru nemovitostí sice je veden jako lesní pozemek, ale vlastník nezměnil kulturu dle skutečnosti.

Graf. č. 3: Výměra lesa v péči pozemkových spolků v jednotlivých krajích (les, jako skutečná funkce pozemku)

Různě velké rozlohy lesního pozemku, ať už plnící nebo neplnící funkci lesa spravuje 32 spolků. V mnoha případech jde o rozlohu menší než 1 hektar, z toho důvodu lze předpokládat, že ochrana lesa není pro tyto spolky prioritou.

Pozemkové spolky, které pečují o největší lesní plochy, jsou: Čmelák (Liberecký kraj), Kosenka pro přírodu a památky Vlašskoklobucka (Zlínský kraj), Launensia (Ústecký kraj), PS pro přírodu a památky Podblanicka (Středočeský kraj), Podbeskydí (Moravskoslezský kraj), Salamandr (Zlínský kraj), Sagittaria (Olomoucký kraj), Velkojaroměřský PS (Královéhradecký kraj), Vladař (Karlovarský kraj). V tabulce je i uvedeno, zda pozemky (nebo aspoň části výměr) jsou pod určitým druhem ochrany.

Tabulka č. 1

PS s největší výměrou lesa			
Spolek	Lesní p. v KN (ha)	Funkce p. - les (ha)	Ochrana pozemku
Čmelák	49,3	51,3	PP
Kosenka	31	16,2	Ostatní zóny CHKO
Launensia	11,9	7,2	VKP
Podbeskydí	14,9	14,9	-
pro přírodu a památky Podblanicka	71,9	73,6	Ostatní zóny CHKO
Salamandr	12,6	2,9	Ostatní zóny CHKO
Sagittaria	195,8	193,2	PP
Velkojaroměřský	46,1	32,1	PP
Vladař	8,8	8,8	Ptačí oblast
Celkem	442,3	400,2	-

Spolky využívají různé právní vztahy k péči o les – vlastnictví bez certifikace, užívání ve vlastnictví ÚVR ČSOP; pronájem či výpůjčka od jiných vlastníků než ÚVR ČSOP; věcné břemeno (včetně předkupního práva zapsaného v KN); písemná dohoda o ochraně, smlouva o spolupráci či obdobná dohoda; ústní dohoda o ochraně, smlouva o spolupráci či obdobná

dohoda; písemný souhlas s prováděním činnosti; ústní souhlas s prováděním činnosti. Nejčastější právní vztah je, dle vyhodnocení, písemný souhlas s prováděním činnosti.

Tabulka č. 2

PS - právní vztahy k lesním pozemkům		
Právní vztah	Lesní p. v KN (ha)	Funkce p. - les (ha)
Vlastnictví + certifikace	0	0
Vlastnictví bez certifikace	57,21	58,7
Užívání ve vl. ÚVR ČSOP	44,6	33,4
Pronájem či výpůjčka od jiných vlastníků než ÚVR ČSOP	69,8	34,5
Věcné břemeno	10,8	10,8
Písemná dohoda o ochraně	3,4	3,4
Ústní dohoda o ochraně	32,4	29,5
Písemný souhlas s prováděním činnosti	279,8	251,1
Ústní souhlas s prováděním činnosti	4,8	2,7
Celkem	502,8	424,1

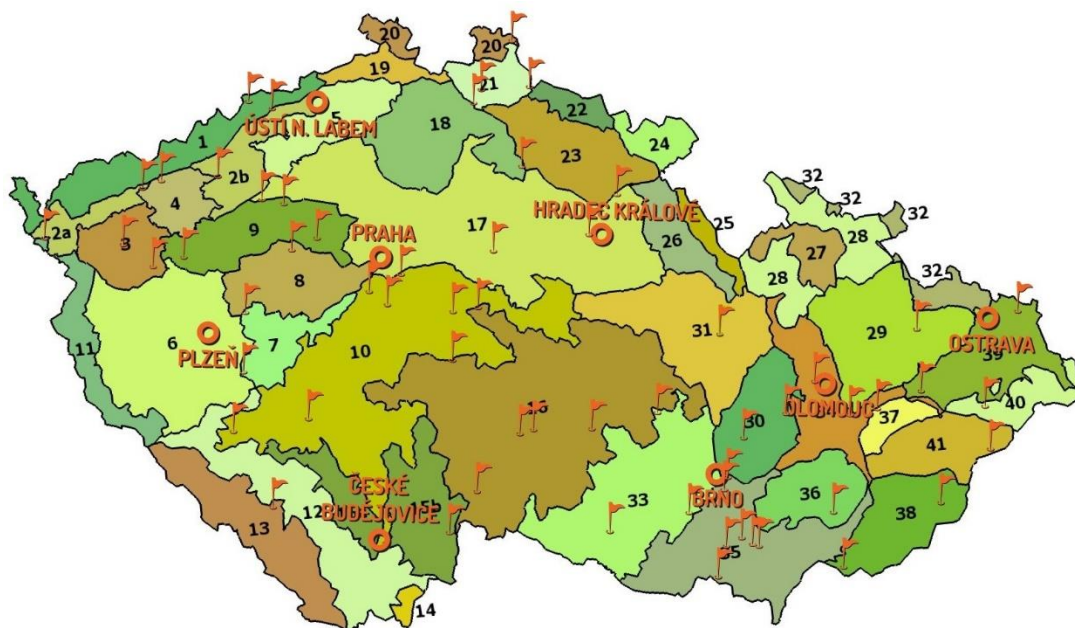
Jak bylo již zmíněno, plocha lesních půd ve správě pozemkových spolků je malá. Z celkového počtu 3015 hektarů je lesních půd pouze něco přes 10% (Pešout, Moravec; 2014). Dle databáze v současnosti 15%. Tím méně je těchto půd ve vlastnictví PS.

Spolků, které skutečně vlastní les je celkově podle databáze ČSOP 8 (podle katastru nemovitostí 6, podle funkce pozemku – les, je spolků 7). Jde o spolky Berkut (Karlovarský kraj), Čmelák (Liberecký kraj), Kosenka pro přírodu a památky Vlaškoklobucka (Zlínský kraj), Lunaria (Liberecký kraj), PS pro přírodu a památky Podblanicka (Středočeský kraj), Radnice (Plzeňský kraj), Salamandr (Zlínský kraj), Sázava (Pardubický kraj), Veronica (Jihomoravský kraj).

Tabulka č. 3

PS - vlastníci lesa			
Spolek	Lesní p. v KN (ha)	Funkce p. - les (ha)	Ochrana pozemku
Berkut	1,7	0	-
Čmelák	49,3	51,3	PP
Kosenka	4,2	0	Ostatní zóny CHKO
Lunaria	0	1,9	-
pro přírodu a památky Podblanicka	0	1,6	-
Radnice	0,01	0,3	-
Salamandr	1,5	1,5	Ostatní zóny CHKO
Sázava	0	1,6	-
Veronica	0,5	0,5	-
Celkem	57,21	58,7	

Tyto pozemkové spolky jsou dle PLO v: Berkut (3) Karlovarská vrchovina, Čmelák (18) Severočeská pískovcová plošina a Český ráj, Kosenka (41) Hostýnsko-vsetínská vrchovina a Javorníky, Lunaria (21) Jizerské hory a Ještěd, PS pro přírodu a památky Podblanicka (10) Středočeská pahorkatina, Radnice (7) Brdská vrchovina, Salamandr (40) Moravskoslezské Beskydy, Sázava (31) Českomoravské meziohří, Veronica (33) Předhoří Českomoravské vrchoviny.

Obrázek č. 3: Mapa pozemkových spolků v PLO, (ÚHÚL)

Počet přírodních lesních oblastí, kde pozemkové spolky nejsou, je značný, avšak vlaječky označují pouze sídla pozemkových spolků a vzhledem k množství lokalit, o které PS pečují je pravděpodobné, že i v těchto územích jsou oblasti, které PS spravují. PLO, kde není uvedené žádné sídlo PS, jsou např.: Lužická pískovcová vrchovina (19), Sudetské mezihoří (24), Hrubý Jeseník (27), Předhoří Hrubého Jeseníku (28), Slezská nížina (32).

Spolků, které ve své péči mají lesní pozemek určitým druhem chráněný je 17. Jde o 1. zónu CHKO, ostatní zóny CHKO, PP, VKP, EVL, NPP, v jednom případě i o ptačí oblast. Celková výměra těchto pozemků je podle KN 276,6 hektarů a podle funkce pozemku – les je to 219 hektarů. Z tabulky je tedy jasné, že jednotlivé oblasti se překrývají.

Tabulka č. 4

Výměry chráněných pozemků v péči PS		
Ochrana pozemku	Lesní pozemek (ha)	Funkce p. - les (ha)
1. zóna CHKO	72,2	64,3
Ostatní zóny CHKO	51,6	22,8
PP	126,1	130,7
VKP	47,5	24
EVL	126,7	110,8
NPP	94	94
Ptačí oblast	89	77
Celkem	607,1	523,6

8.2 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření bylo rozesláno 60 pozemkovým spolkům na emailové adresy. Reagovalo na něj 34 spolků (emailem s informací o tom, že o les nepečují a jeho problematikou se nezabývají, nebo přímo vyplněním dotazníku). Pozemkových spolků, které o les skutečně pečují, odpovědělo 9. Jsou to pozemkové spolky Berkut, Domov, Chaloupky, Gallinago,

Lunaria, Sagittaria, Zázmoníky, Žabí ráj, Veronica. Získané výsledky jsou tedy brány zejména od těchto spolků.

Velikost lesní půdy, o kterou spolky pečují, se pohybuje okolo 1 hektaru. Jako negativní vliv, který ovlivňuje kvalitu lesního porostu, bylo zvoleno nejčastěji přezvěření. Zmiňovaná hlavně spárkatá zvěř. Mezi negativními vlivy byly uvedeny i nevypořádané vlastnické vztahy se spoluvlastníky, např. „mrtvý spoluvlastník“, který nemá absolutně žádný zájem v péči o daný majetek. Jako motivaci k vlastnictví (popř. k péči o les) lesa je hlavně volena ochrana přírody. Některé spolky uvádějí jako motivaci z menší části i provádění výukových programů. Co se týče cílů v rámci ochrany přírody, z větší části je volba na zpestření druhové skladby lesa. Uvádí se ale i zvyšování biodiverzity, podpora přírodních procesů, například spolek „Lunaria“ chce umožnit přírodě vznik pralesa, tedy nechat přírodu bez zásahu člověka. Těmto spolkům se ve většině případů daří rozšiřovat místa pro ochranu vzácných druhů. Hospodaření PS v lesích se ve většině případů nestalo inspirací pro hospodaření okolním majitelům lesů. Zpestřování druhové skladby lesa se daří z poloviny. Osvětová činnost znamená pro většinu PS hlavně zapojení veřejnosti do aktivit v lese i např. prostřednictvím brigád. Méně často pak zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi. Spolek „Sagittaria“ však působí na veřejnost i vydáváním publikací. Financování spolku jde většinou z vlastních zdrojů, potažmo ze sponzorských darů. Největší obtíže pro spolky jsou rozdílné, avšak i z kvantitativní analýzy lze předpokládat, že pro většinu spolků bude problém nedostatek členů, dále je často jmenováno složité právní prostředí a nedostatek finančních zdrojů. Spolky se většinou zajímají o zpětnou vazbu k jejich činnosti od veřejnosti během osvětové činnosti. Jen 2 spolky mají informace o jiných vlastnících lesa, kteří by se zajímali o ochranu životního prostředí, jde podle jejich slov výhradně o osvícené soukromé vlastníky lesních pozemků. Spolky se domnívají, že informací týkajících se jiného využití lesa je dostatek, některé PS se však také domnívají, že soukromí vlastníci nemají zájem o jiný způsob využití. Nejvhodnější způsob ochrany přírody v lese je podle většiny PS přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření. Jen 2 spolky se inspirovaly činností spolků v zahraničí. Většina pozemkových spolků se již transformovala podle Nového

občanského zákoníku, avšak tato změna nepřinesla nic nového kromě administrativní zátěže. V dotaznících pozemkové spolky také uvedly, že jejich činnost by bylo potřeba jistým způsobem „zprofesionalizovat“. Tedy zapojit do činnosti jistou odbornou znalost, která v některých případech evidentně chybí.

Z této řady podobných odpovědí vystupuje zejména spolek s názvem „Domov“ z okresu Nový Jičín z Moravskoslezského kraje. Jako negativní vlivy, které ovlivňují kvalitu lesních porostů, uvádí mimo jiné krádeže dřeva, množství odpadů, jako motivaci k vlastnictví mimo ochrany přírody i environmentální vzdělání, výchovu a osvětu dětí a dospělých. Hospodaření tohoto spolku se stalo, na rozdíl od ostatních, inspirací pro majitele okolních lesů jako jsou místní menší zemědělci. Spolek čerpá i národní dotační fondy a má povědomí o jiných vlastnících lesa, kteří se primárně zajímají o ochranu přírody, jde o drobné vlastníky a zmiňované malé zemědělce. Na rozdíl od většiny ostatních spolků zmiňuje, že informací týkajících se jiného využití lesa, než produkce dřeva, je nedostatek. K nejvhodnějšímu způsobu ochrany přírody spolek uvedl, mimo přímé finanční podpory pro vlastníky lesů, i rozumné daňové asignace a postavení legislativy tak, aby motivovala vlastníky, dědice aj. pro darování lesa pozemkovým spolkům. Spolek se v hojně míře inspiruje od institucí ze zahraničí, ze zemí jako je Velká Británie, Německo, Rakousko, zejména jde-li o propojení udržitelného lesa s osvětou a možností získávání nemovitostí pro veřejně prospěšné účely. K transformaci podle Nového občanského zákoníku PS uvedl následující: Tím, že nebyla dořešena tzv. veřejná prospěšnost spolků (aby spolky byly transparentní), úprava ztratila smysl. Malé spolky zatížila byrokracií, neprůhledné spolky, či firmy za nimi účelově schované, herních a jiných společností, fungují dál.

Tabulka č. 5

Nejčastější odpovědi		
ot.	otázky	odpovědi
2.	Negativní vlivy?	Přezvěření
3.	Nejdůležitější motivace?	Ochrana přírody
4.	Cíle?	Zpestření druhové skladby
5.	Rozšiřování míst pro ochranu vzácných druhů?	Ano
6.	Inspirujete okolní majitele lesů?	Ne
7.	Zpestřujete druhovou skladbu lesa?	Ano
8.	Způsob osvětové činnosti?	Ano/Ne
9.	Financování vašich aktivit?	Z vlastních zdrojů
10.	Největší těžkosti?	Neochota spolupráce majitelů okol. poz.
11.	Zájem o zpětnou vazbu od veřejnosti?	Zájem při osvětové činnosti
12.	Jiní vlastn. lesa se zájmem o ochranu přírody?	Ne
13.	Dostatek informací o jiném využití lesa?	Dostatek, ale SV nemají zájem
14.	Nejvhodnější způsob ochrany přírody?	Přímá finanční podpora od státu
15.	Inspirace ze zahraničí?	Ne
16.	Transformace podle NOZ?	Kromě administrativní zátěže nic nového

Celé znění otázek z dotazníku je v příloze č. 2. Výčet veškerých odpovědí z dotazníkového šetření je v příloze č. 3.

9 Diskuze

Obecné informace o nových vlastnících v sousedních státech jsou pro tuto práci dostačující. Nicméně konkrétních informací o cílech nových vlastníků lesa v ČR je málo. Jak bylo řečeno, žádné analýzy na motivy vlastníků nebyly provedeny. Je spousta dostupných informací o pozemkových spolcích. Jak spolek založit, jak tato instituce funguje, co je hlavním cílem těchto spolků. Existuje veřejně dostupný seznam všech pozemkových spolků, kde jsou i kontakty a u většiny nechybí ani webové stránky. Dále najdeme odborné

práce, články a knihy, které se zabývají tématem pozemkových spolků. Pro rozbor jejich cílů v rámci ochrany přírody, zmapování jejich činnosti a zjištění úskalí, s kterými se setkávají, bylo použito dotazníkového šetření. Tato metoda se v praxi velmi často používá, obecně ale platí, že zpětná vazba není příliš vysoká a proto nelze závěry z tohoto dotazníku vztahovat na všechny spolky. Nicméně dotazníkové šetření pomáhá udělat si představu o jednotlivých spolcích, zjištění jejich hlavních cílů a problémů. Získané odpovědi od jednotlivých spolků se často shodovaly, tudíž můžeme předpokládat, že cíle a problémy, které činnost pozemkového spolku provázejí, jsou po celé ČR podobné.

10 Závěr a doporučení

10.1 Noví vlastníci lesů

Tato práce zkoumá nové vlastníky lesů za zjištěním, zda se zajímají o ochranu přírody, tedy jaká je motivace nových vlastníků k držení jejich majetku.

Termín „nový vlastník“ je v každé zemi brán z určitého úhlu pohledu. V České republice, jde hlavně o restituenty, u kterých je předpoklad, že se bude jednat o nové vlastníky městské, absentující, nefarmářské. Na Slovensku se noví vlastníci rozdělují na městské, absentující a netradiční. Německo se rozděluje na názor západního a východního Německa. V obou oblastech jsou charakteristiky podobné – nedostatek odbornosti nebo zařízení, velká vzdálenost, od lesní půdy (absentující vlastníci), nepeněžní cíle řízení. V západním Německu však převládá kladný postoj k vlastnictví, naproti tomu ve východním se vlastnictví setkává s negativním postojem vlivem restitucí. Rakousko rozděluje vlastníky na městské, absentující, nefarmářské/farmářské (jaký mají vztah k zemědělství a lesnictví a podobné charakteristiky). Polsko pouze informuje o povědomí jistého nekonvenčního přístupu některých vlastníků.

Až na Polsko, které prozatím nevedlo žádné bližší rozdělení nových vlastníků, lze v našich sousedních státech vysledovat určitou podobnost. Ve

všech zemích se jedná o vlastníky z měst a vlastníky žijící daleko od místa jejich lesní půdy.

Z této řady vlastníků vystupuje zejména tzv. „nezemědělský vlastník lesa“ v Rakousku, který má za cíl právě ochranu přírody. Nastává však problém v oblasti komunikace a vedení těchto vlastníků. V první řadě v tom, že informace o hospodaření v lese získávají jen z neformálních zdrojů, tedy péče o majetek není dobře vedena a v druhé řadě je třeba říci, že poradenství je zaměřeno hlavně směrem k tradičním vlastníkům lesa.

Všechny země se ve výčtu informací shodují, že existence netradičního přístupu k vlastnictví lesa je skutečná a že je tedy potřeba, vzhledem k novým motivacím, cílům, třeba vytvořit nové modely řízení, inovace přístupů. Tato otázka se však v souvislosti s novými vlastníky lesa příliš neřeší.

Co se týče nevládních organizací s nepeněžními cíli na Slovensku a v Rakousku je zmínka hlavně o velkých ochránářských organizacích (Světový fond na ochranu přírody, na Slovensku zejména „WOLF – hnutí ochrany lesa“). V Německu výzkum provedený DBU (German Environmental Foundation) ukazuje na více než 400 institucí (nejen environmentálních nadací), které vlastní téměř 400 000 hektarů. Kromě toho ukazuje, že je zde velké množství pozemků v majetku tzv. čistě environmentálních organizací. Výzkum také uvádí více než 40 environmentálních nadací, které vlastní, nebo pečují o lesní pozemky. V Polsku je vznik podobných institucí omezen díky nevoli vlády a tamní společnosti. Nicméně i tak se podařilo vytvořit 14 lesních sdružení soukromých vlastníků. Situace však stále není srovnatelná s ostatními státy střední a východní Evropy, kde politika státu podporuje soukromé vlastníky.

V České republice se dostávají ke slovu „soukromé rezervace“. O tyto rezervace pečují mimo jiných institucí i zmiňované pozemkové spolky. Soukromé rezervace se dělí na rezervace zřízené nestátní organizací, nebo samostatnou fyzickou osobou. Vzhledem k relativně vysokému počtu nestátních organizací, které mají za cíl ochranu přírody, samostatných fyzických osob pečujících o území není příliš mnoho. Stejně tak není žádná centrální evidence vzhledem k tomu, že do součtu soukromých rezervací, kterých je téměř 600 na území ČR, byly započítáni jen ti

vlastníci, kteří svou činnost v rámci ochrany přírody určitým způsobem propagují.

10.2 Pozemkové spolky

Z průzkumu vyplynulo, že z celkového počtu pozemků, které spolky spravují, jsou 20% lesy. Jakkoli velké území lesních pozemků spravuje 32 spolků. Velká část těchto spolků, má však lesní pozemek o výměře menší než 1 hektar.

Častá reakce dotazovaných byla, že se problematikou lesů vůbec nezabývají, tedy lesní půdu nevlastní, ani o ni nepečují. Skutečnými vlastníky lesa je 8 pozemkových spolků z celkových 61.

Pozemkovým spolkům, kteří reagovali na dotazníkové šetření se daří plnit cíl jejich vlastnictví, čímž je hlavně ochrana přírody, rozšiřování druhové skladby lesa, popřípadě ochrana vzácných druhů. Pozemkové spolky se za relativně krátkou dobu hojně rozrostly rovnoměrně po celé České republice. Povědomí veřejnosti o těchto subjektech je však velmi malé. Výsledky jejich práce jsou často známy jen těm, kteří jsou blízko sídla spolku, tedy místa jejich činnosti, nebo se touto problematikou aktivně zabývají. Podstatná část veřejnosti, nemá ani ponětí o existenci takových subjektů, což je dalším problémem vzhledem k tomu, že pozemkový spolek představuje ideální model ochrany díky zapojování místní veřejnosti do realizace praktické péče.

I když předloha pozemkového spolku pochází ze zahraničí, dnes spolky uvádí, že se téměř vůbec neinspirují v možnostech ochrany přírody ze sousedních států. Největším úskalím pro pozemkové spolky v České republice jsou nedostatek finančních prostředků a členů. Neméně důležitým problémem je častá neochota spolupráce okolních vlastníků lesa.

Pozemkové spolky jsou vhodným a potřebným doplňkem ochrany přírody v České republice. Se státem vytvářejí jakousi „symbiózu“ v této ochraně. Lze říci, že model pozemkových spolků fungující dnes, je na dobré cestě k získání té ideální představy, která byla na počátku vytvoření této idey.

10.3 Doporučení

Mezi doporučení využitelná pro praxi bych zařadila především potřebu rozsáhlejší propagace pozemkových spolků směrem k široké veřejnosti. Jak bylo již zmíněno, pozemkový spolek představuje ideální model díky zapojování veřejnosti do praktické péče o přírodu. S tím souvisí i nízký počet členů v pozemkových spolcích, za příklad by mohly být dávány zmíněné dva pozemkové spolky, které mají přes 200 členů. Také se domnívám, že vhodnou motivací od státu by byla přímá finanční podpora těchto vlastníků při ohodnocení snahy dobré péče o les. Vzhledem k tomu, že pozemkové spolky v dotaznících často uváděly jako problém převěření, jako doporučení bych též uvedla, zlepšení spolupráce s nájemci nebo vlastníky honiteb a mysliveckými spolky v dané lokalitě a tím dosáhnout usměrnění počtů přemnožené zvěře.

Seznam literatury a použitých zdrojů

BLAŽEK, P., KUBÁLEK, M. *Kolektivizace venkova v Československu 1948-1960 a středoevropské souvislosti*. Praha: Dokořán, 2008, Praha. ISBN: 978-807363-226-7

ČACKÁ, J. Vlastník lesa pod tíhou legislativních povinností. *In: Sborník ze semináře vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR*. Hradec Králové: Česká lesnická společnost, 15. října 2009. s. 15-21. ISBN 978-80-02-02187-2

ČESKÁ LESNICKÁ SPOLEČNOST. *Změny vlastnictví lesa a jejich dopady na lesnickou politiku a způsoby obhospodařování v České republice* [online]. 2016. [cit. 2016-05-15]. Změny vlastnictví lesa a jejich dopady na lesnickou politiku a způsoby obhospodařování v České republice. Dostupné z: <http://www.cesles.cz/akce/seminar/zmeny-vlastnictvi-lesa-a-jejich-dopady-na-lesnickou-politiku-a-zpusoby-obhospodarovani-lesu-v-ceske-republice>

ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY [online]. 2015 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.csop.cz/psfront/kalkulacka/>

FACESMAP [online]. 2013. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://facesmap.boku.ac.at/>

FLORA, M. Vlastník lesa – partner nebo poddaný. *In: Sborník ze semináře vlastníci lesů a lesní hospodářství ve vazbách k environmentální politice a legislativě ČR*. Hradec Králové: Česká lesnická společnost, 2009. 15. října 2009. s. 4-9. ISBN 978-80-02-02187-2

HITTINEN, P., OTTITSCH, A., PELLI, A., NISKANEN, A. Forest related resources, industries, services and know-how in the border regions of the European Union; EFI-working paper 21. 1999. ISBN: 952-9844-64-6, ISSN: 1456-4084

HOLZZENTRALBLATT. Der deutsche Kleinprivatwald, das grosse Srogendkind-Von der Tagung des Deutschen Forstwirtschaftsrates Ende Juni in Celle. *Holzzentralblatt*, 10. července 1995. s. 1373

CHALUPA, J. *Dějiny Španělska v datech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. [cit. 2016-05-15]. ISBN: 978-80-7277-482-1

JANČAROVÁ, I., HANÁK, J., PRŮCHOVÁ, I. *Vlastník a podnikatel při ochraně životního prostředí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 245. ISBN: 978-80-210-7951-9

KAPELLER, C., Durchforstung im oherösterreichischen Kleinwald-Probleme und Perspektiven. *Österreichische Forstzeitung*, 108 (2). 1997.

KOCOUREK, T. *Omezení vlastnického práva k pozemkům ve prospěch ochrany životního prostředí*. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, Praktik (Leges). s. 253-256, ISBN: 978-80-87576-10-6

KROTT, M. Finanzierung des Waldnatureschutzes. *Allgemeine Forst- und Jagdzeitung*, 168 (11–12). 1997. s. 203-207

KRUPA, A. Malé intervence v krajině – pozemkový spolek. *Občanský spolek Černá louže – Polesí* [online]. 2012-06-14 [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: <http://www.polesi.eu/2012/06/male-intervence-v-krajine-pozemkovy-spolek/>

KVARDA, E. „Non-agricultural forest owners“ in Austria – new type of forest ownership. *Forest Policy and Economics*. 6, The Future of European Forestry – Between Urbanization and Rural Development. 2014-04-30, 2004 [cit. 2016-04-12]. ISSN: 1389-9341

KVARDA, E., [online]. Urbane WaldbesitzerInnen: Einstellungen und Verhaltensdispositionen ‘traditioneller’ und ‘neuer’ WaldbesitzerInnen unter besonderer Berücksichtigung der Sanierung degradierter Waldökosysteme, Institut für Sozioökonomik der Forst- und Holzwirtschaft. 2000. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: https://forschung.boku.ac.at/fis/suchen.person_wissenstransfer?sprache_in=en&menue_id_in=106&id_in=5149

OLIVA, J. *Lesnická politika*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2005. s. 51. ISBN: 80-213-1385-4

PAVLORKOVÁ, E. Co je to spolek (dříve občanské sdružení). *Sít' ekologických poraden STEP* [online]. 2015-03-54 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z:

[http://wiki.ekoporadna.cz/index.php?title=Co_je_to_spolek_\(d%C5%99%C3%ADve_ob%C4%8Dansk%C3%A9_sdru%C5%BEen%C3%AD\)%3F](http://wiki.ekoporadna.cz/index.php?title=Co_je_to_spolek_(d%C5%99%C3%ADve_ob%C4%8Dansk%C3%A9_sdru%C5%BEen%C3%AD)%3F)

PEŠOUT, P., MORAVEC, J. Pozemkové spolky – perspektivní forma ochrany přírody. *Ochrana přírody* [online]. 2/2014 [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/pozemkove-spolky/>

PEŠOUT, P. „Soukromé rezervace“ v České republice. *Ochrana přírody* [online]. 2/2014 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/soukrome-rezervace-v-ceske-republice/>

PEŠOUT, P. Jak založit pozemkový spolek. 1. vyd. Praha: Český svaz ochránců přírody, 1998. 172 s. ISBN: 902654-0-5

ÚHÚL. *Regional plans of forest development* [online]. Brandýs nad Labem [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/what-we-do/regional-plans-of-forest-development>

VAN DER PLOEG, J. D., WIERSUM, K. F [online]. Styles of forest management by small forest owners, characteristics and scope for rural development. In: Glück, P., Weiss, G. (Eds.), 1996. *Forestry in the context of rural development: future research needs/European Union – Cost Programme. Joensuu*; EFI proceedings No. 15. 1996. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: http://www.efi.int/files/attachments/publications/proc15_net.pdf

Country reports

ADAMCZYK, W., JODŁOWSKI, K., SOCHA J. *Forest Land Ownership Change in Poland* [online]. EFI, Univerzity od Natural Resources and Life Sciences, Vídeň, 2015 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z:

http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports?limitstart=0

AMBRUŠOVÁ, L., DOBŠINSKÁ, Z., SARVAŠOVÁ, Z., HRICOVÁ, Z., ŠÁLKA J. *Forest Land Ownership Change in Slovakia* [online]. EFI, University of Natural Resources and Life Sciences, Vídeň, 2015 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports?limitstart=0

DOBŠINSKÁ, Z., SARVAŠOVÁ, Z., ŠÁLKA, J. *Changes Of Innovation Behaviour In Slovakian Forestry* [online]. 2010. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: [https://ideas.repec.org/a/scm/ausvfe/v10y2010i2\(12\)p71-80.html](https://ideas.repec.org/a/scm/ausvfe/v10y2010i2(12)p71-80.html)

HÄRDTER, U. Perspektiven der Waldbesitzer. In: Schraml, U.; Volz (Eds.), K.-R. 2003: *Urbane Waldbesitzer, Studien zur Beratung und Betreuung im nichtbäuerlichen Kleinprivatwald*. Freiburger Schriften zur Forst- und Umweltpolitik, Vol. 1 Verlag Dr. Kessel, Remagen. 2003. s. 25-84. ISSN 0002-5852

HOGL, K., PREGERNIN, M. and WEIß, G. *What is new about new forest owners? A typology of private forest owners in Austria. Small-scale forest economics, management and policy* 4(3) [online]. 2005. [cit. 2016-02-10]. s. 325-342. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s11842-005-0020-y>

JARSKÝ, V. Meaning of Innovation in Fulfilment of National Public Service in the Forest. In: *Environmental Economics, Policy and International Environmental Relations: Focus on Visegrad Group Countries* [online]. Praha, 2002 [cit. 2016-02-10]. Nakladatelství a vydavatelství litomyšlského semináře. s. 143-151. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4hvpVKjOjBkJ:dl.wbcore.czu.cz/file/djdBZXJFbEF1M1E9+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=cz>

JARSKÝ, V. Výsledky věcného pokroku realizace Opatření 1.3. Lesní hospodářství Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. *Zprávy lesnického výzkumu*. 52/1. 2007. s. 26-35. ISSN: 0322-9688.

JARSKÝ, V., HRIB, M., RIEDL, M., DUDÍK, R., VENTRUBOVÁ, K., ŠIŠÁK, L. *Forest Land Ownership Change in Czech Republic* [online]. EFI, University of Natural Resources and Life Sciences, Vídeň, 2015 [cit. 2016-02-10].

Dostupné z: http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports?limitstart=0

KOCH, M., MAIER, K. *Forest Land Ownership Change in Germany* [online]. EFI, University of Natural Resources and Life Sciences, Vídeň, 2015. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z:

http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports?limitstart=0

KUBAČÁK, A., JACKO, K. *Restituce zemědělského a lesního majetku*. Druhá adaptovaná a rozšířená verze. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2012. ISBN: 978-80-7434-0901

PUDIVÍTROVÁ, L., JARSKÝ, V. Inovační aktivity v lesním hospodářství České republiky. Zprávy lesnického výzkumu. 56/4. VÚLHM, 2011. s. 320 – 328. ISSN: 0322-9688

MA. *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství 1998* [online]. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 1999. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/en/mze/publications/publications-forest/national-forest-programme-2013.html>

MA. *National Forest Programme for the Period until 2013* [online]. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 2008. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/en/mze/publications/publications-forest/national-forest-programme-2013.html>

SARVAŠOVÁ, Z., KOVALČÍK, M. Challenges for diversification of activities in private forest sector in Slovakia. In: Medved, M.: *Small Scale Forestry in a Changing World: Opportunities and Challenges and the Role of Extension and Technology Transfer: Proceedings of the conference*, 6. – 12. červen, 2010. s. 683-696. Bled, Slovenia [CD-ROM]. Ljubljana, Slovenian Forestry Institute. Slovenian Forest Service

SCHRAML, U., VOLZ, K.-R. Urbane Waldbesitzer, Studien zur Beratung und Betreuung im nichtbäuerlichen Kleinprivatwald. *Freiburger Schriften zur Forst- und Umweltpolitik*, Vol. 1 Verlag Dr. Kessel, Remagen. 2003. ISBN: 9783935638272

SCHWARZBAUER, P., HUBER, W., STERN, T. *Das Angebotsverhalten der österreichischen Forstwirtschaft. Ökonometrische Schätzungen von Angebotsfunktionen*. 2009. s. 75. Wien: Schriftenreihe des Instituts für Marketing & Innovation. ISBN: ISSN 2074-1022.

SPINNER, K. Kaufmotive und Verhalten von BVVG-Walderwerbern. Mit Beispielen aus dem Freistaat Thüringen. In U. Schraml & K.-R. Volz (Eds.), *Urbane Waldbesitzer: Studien zur Beratung und Betreuung im nichtbäuerlichen Kleinprivatwald* (Vol. 1). Freiburg im Breisgau. 2003. ISBN: 9783935638272

VOLZ, K.-R., & BIELING, A. *Zur Soziologie des Kleinprivatwaldes. Forst und Holz*, (53). 1998. s. 67–71. ISBN: 978-1-4020-3485-5

WEISS, G., MALSCHINGER, A., BACH, C. MANNERT, C., PAVLISKA, O., RIEGLER, E., SULZBACHER L. *Bewirtschaftungsdienstleistungen für neue Waldbesitzertypen. Gemeinsamer Ergebnisbericht von BOKU und FH Wiener Neustadt an das BMLFUW* [online]. 2006. [cit. 2016-02-10].

Dostupné z:

https://issuu.com/drustvo_za_marketing_slovenije/docs/18._akademija_mm/41

WEISS, G. Die Rolle von Innovationssystemen in der Entwicklung und Verbreitung von Biomassefernwärmeanlagen in Österreich. In: *Centralblatt für das gesamte Forstwesen (Austrian Journal of Forest Sciences)*. 2004. s. 225-242. ISBN: 978-1-8459-689-1

WEISS, G., AGGESTAM, F., HOGL, K., JANDL, R., ŽIVOJINOVIĆ, I., LUDVIG, A., WOLFSLEHNER, B. *Forest Land Ownership Change in Austria* [online]. EFI, University of Natural Resources and Life Sciences, Vídeň, 2015 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z:

http://facesmap.boku.ac.at/index.php/library2/cat_view/94-country-reports?limitstart=0

ZELENÁ ZPRÁVA. *Report on the State of the Slovak Forests* [online]. 2003 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z:

<http://www.mpsr.sk/index.php?navID=123&id=8163>

ZIEGENSPECK, S., HÄRDTER, U., & SCHRAML, U. Lifestyles of private forest owners as an indication of social change. *Forest Policy and Economics*, 6(5). 2004. s. 447–458. ISBN 978-1-4020-9689-1

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam pozemkových spolků se základními specifiky.....	61
Příloha č. 2: Otázky z dotazníkového šetření.....	64
Příloha č. 3: Odpovědi dotazníkového šetření.....	65

Příloha č. 1

Seznam pozemkových spolků							
Počet	Kraj	Sídlo	Název spolku	Výměra (m ²)	Počet lokalit	Počet členů	Počet objektů
4	Jihočeský	Jindřichův Hradec	Hamerský potok	350548	14	12	0
		Vimperk	Šumava	156914	7	23	1
		Jindřichův Hradec	Vespolek	32526	4	7	0
		Čimelice	Severní Prácheňsko	3477	1	3	0
11	Jihomoravský	Veselí nad Moravou	Čertoryje ⁴	4093478	22	23	0
		Brno	Hády	501342	7	7	0
		Brno	Morava ¹¹	224403	12	8	0
		Sloup	Ponikva	179866	7	11	0
		Kurdějov	Žďánický les	114305	1	6	0
		Újezd u Tišnova	Zázmoníky	48031	1	N	0
		Mikulov	Sorbus	37599	3	6	1
		Ivančice	Mantis ¹	19208	5	6	0
		Hostim	Květokras	10059	1	10	0
		Němčičky	Nosperk	7144	1	N	0
		Brno	Veronica	6731	1	N	0
6	Karlovarský	Ostrov	Meluzína ⁶	1510303	15	25	0
		Teplá	Berkut	1026684	4	21	0
		Žlutice	Vladař	391201	6	4	0
		Stráž nad Ohří	Zamenis	221548	1	N	1
		Toužim	Sv. Blažej	158725	1	4	1
		Františkovy Lázně	Vulkán	57841	3	9	1
3	Královéhradecký	Jaroměř	Velkojaroměřský PS ³	4821231	110	29	0
		Hradec Králové	NATURA	26427	3	10	0
		Jičín	Žabí ráj	20228	5	9	0
		Liberec	Čmelák	615903	14	N	0

4	Liberecký	Frydlant	Lunaria	144846	1	20	1
		Liberec	Mokřady a louky Liberecka	131278	6	11	0
		Liberec	Severák	50547	4	300	0
4	Moravskoslezský	Kunčice pod Ondřejníkem	Podbeskydí	227753	8	25	6
		Hradec nad Moravicí	Niva	148030	2	9	0
		Nový Jičín	Domov	68681	10	31	2
		Petrovice u Karviné	Olza	24195	1	11	0
4	Olomoucký	Křelov	Sagittaria ²	6073803	38	32	0
		Prostějov	Prostějovsko	534250	30	N	0
		Přerov	Predmost	44691	1	7	0
		Lipník nad Bečvou	Pobečví	2393	1	26	0
3	Píseňský	Nalžovské Hory	Šance pro draha	144245	2	19	0
		Radnice	Radnice	92423	6	15	1
		Spálené Poříčí	Spálené Poříčí	63515	5	86	0
1	HI. město Praha	Praha	Botič - Rokytka	38980	3	93	0
9	Středočeský	Vlašim	pro přírodu a památky Podblanicka ⁵	1757558	41	227	4
		Nymburk	Polabí	422594	1	7	0
		Sázava	Sázava	129630	3	11	0
		Poděbrady	Huslík	83397	1	10	0
		Ruda	Silvatica	74319	7	36	0
		Kutná Hora	Denemark	37066	1	10	0
		Vrané nad Vltavou	Zvoneček	25013	2	31	0
		Libušín	Kladensko	19695	2	28	1
5		Jílové u Prahy	Jílové	10623	2	N	0
		Březno u Chomutova	Athericum	1623063	34	6	0
		Teplíce	Fergunna	484786	2	13	0

	Ústecký	Ústí nad Labem	Launensia ¹⁰	280150	16	12	0
		Louny	Hasina	31585	3	17	0
		Litvínov	Krušnohoří	8102	2	8	0
4	Vysočina	Okříšky	Chaloupky ⁸	816175	25	25	0
		Dobronín	Mokřady ⁹	727640	29	16	0
		Jihlava	Gallinago	638185	17	65	0
		Pelhřimov	Mravenec	41734	3	12	0
3	Zlínský	Rožnov pod Radhoštěm	Salamandr ⁷	1024227	54	7	0
		Valašské Klobouky	Kosenka pro přírodu a památky Vlašsko-klobucka	432552	5	48	4
		Buchlovice	Buchlovice	9621	2	10	0
61				31103067,00	619	1517	24

Poznámka: Kraje jsou řazené podle abecedy a pozemkové spolky v krajích jsou seřazené podle největší výměry pozemků, o které daný pozemkový spolek pečuje.

Vysvětlivky:

N - neuvádí

Lokality i v (tzn. kraje, kde PS nesídlí):

¹ ČSOP uvádí jednu lokalitu v Polsku

² Zlínský kraj

³ Středočeský, Jihomoravský, Olomoucký, Pardubický

⁴ Zlínský

⁵ Vysočina

⁶ Ústecký, Středočeský

⁷ Olomoucký, Moravskoslezský

⁸ Jihočeský, Jihomoravský

⁹ Plzeňský, Středočeský, Jihočeský

¹⁰ Plzeňský, Středočeský, Liberecký

¹¹ Pardubický

Veškeré informace pocházejí ze stránek ČSOP.

Příloha č. 2

Otázky v dotazníkovém šetření			
1.	Jak velkou plochu lesa obhospodařujete?	9.	Jakým způsobem zajišťujete financování Vašich aktivit?
2.	Jaké negativní vlivy podle Vás ovlivňují kvalitu lesních porostů v lesích Vašeho spolku?	10.	Největší těžkosti a obtíže pro činnost Vašeho spolku představuje?
3.	Uveďte nejdůležitější motivaci k vlastnictví (k péči) Vašeho lesa.	11.	Zajímá Vás zpětná vazba k vaší činnosti široké veřejnosti?
4.	Jaké jsou Vaše cíle v rámci ochrany přírody?	12.	Máte informace o jiných vlastnících lesa, kteří se primárně zajímají o ochranu ŽP, avšak bez vytvoření pozemkového spolku? Jestliže ano, o které vlastníky jde?
5.	Daří se Vám rozšiřovat místa po ochranu vzácných druhů?	13.	Domníváte se, že mají soukromí vlastníci lesů (SV) dostatek informací týkajících se jiného využití lesa, než je produkce dřeva? (Jiné motivace k držení lesa potažmo k jinému řízení takového vlastnictví).
6.	Stalo se Vaše hospodaření inspirací pro majitele okolních lesů?	14.	Jaký způsob ochrany přírody v lese je podle Vás z hlediska udržitelnosti nejvhodnější?
7.	Daří se Vám v součinnosti s majiteli okolních pozemků zpestřovat druhovou skladbu lesa?	15.	Inspirujete se ve Vaší činnosti i od spolků ze zahraničí? Pokud ano uveďte prosím v čem.
8.	Jakým způsobem provádíte osvětovou činnost?	16.	Transformovali jste se již podle nového občanského zákoníku? Co pro Vás tato změna představovala?

Příloha č. 3

Odovědi dotazníkového šetření 1			
číslo ot.	spolky		
	Chaloupky	Žabí ráj	Lunaria
1.	1 ha	374 m ²	3 ha
2.	• Špatné hospodaření v lesích • Přezvěření • Hospodaření v navazujících lesních porostech	• Špatné hospodaření v lesích	• Žádné
3.	• Za účelem ochrany přírody	• Za účelem ochrany přírody • Výhledově pro provádění výukových programů	• Za účelem ochrany přírody
4.	• Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)	• Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)	• Chceme přírodě umožnit vznik pralesa, tedy bezzásahové části přírody
5.	Ano	Ne	Ano
6.	Ne	Ne	Ne
7.	Ne	Ne	Ano
8.	• Zapojením veřejnosti do aktivit v lese (exkurze, praktické ukázky hospodaření) • Přednášky a semináře pro odbornou i laickou veřejnost	• Přednášky a semináře pro odbornou i laickou veřejnost • Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi	• Zapojením veřejnosti do aktivit v lese (exkurze, praktické ukázky hospodaření) • Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi
9.	• Prodejem dřeva (lesních plodů) • Financováním z vlastních zdrojů	• Financováním z vlastních zdrojů	• Získáváním sponzorských darů
10.	• Neochota spolupráce majitelů okolních pozemků	• Neochota spolupráce majitelů okolních pozemků	• Ve smyslu péče o les nemáme těžkosti

11.	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti • Zajímáme se o názory na naši činnost u majitelů okolních pozemků	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti
12.	Ne	Ne	Ne
13.	• Informací je dostatek, ale SV nemají zájem o jiný způsob využití	• Informací je dostatek, ale SV nemají zájem o jiný způsob využití	
14.	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření
15.	Ne	Ne	Ne
16.	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového	• Ještě jsme se netransformovali

Odpovědi dotazníkového šetření 2

číslo ot.	spolky		
	Sagittaria	Zázmoníky	BERKUT
1.	1 ha	cca 1,5ha	1,7115 ha
2.	• Přezvěření • Přírodní vlivy (orkány aj.)	• Přezvěření	• Špatné hospodaření v lesích • Přezvěření • Antropogenní vlivy (emise, kyselá dešť, těžba, aj.) • Přírodní vlivy (orkány aj.)

3.	• Za účelem ochrany přírody	• Za účelem ochrany přírody	• Za účelem ochrany přírody • Za specifickým účelem - např. možnosti aplikace managementu lesních ekosystémů
4.	• Aplikace trvale udržitelného hospodaření • Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)	• Vyhlášení maloplošně chráněného území • Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)	• Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)
5.	Ano	Ano	Ano
6.		Ne	Ne
7.	Ano	Ne	Ano
8.	• Zapojením veřejnosti do aktivit v lese (exkurze, praktické ukázky hospodaření) • Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi • Trvalou spoluprací s majiteli okolních pozemků • Vydávání publikací	• Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi • Trvalou spoluprací s majiteli okolních pozemků	• Zapojením veřejnosti do aktivit v lese (exkurze, praktické ukázky hospodaření)
9.	• Čerpáním nadnárodních dotačních fondů • Financováním z vlastních zdrojů • Dotaze z národních zdrojů	• Získáváním sponzorských darů • Financováním z vlastních zdrojů	• Financováním z vlastních zdrojů
10.		• Nedostatek členů • Složité právní prostředí	• Nedostatek finančních prostředků • Složité právní prostředí
11.	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti
12.	Ne	Ne	Ne

13.	• Informací je dostatek, ale SV nemají zájem o jiný způsob využití	• Informací je nedostatek	• Informací je nedostatek
14.	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření
15.	Ne	Ne	Ano
16.	• Ještě jsme se netransformovali	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového

Odpovědi dotazníkového šetření 3

číslo ot.	spolky	
	Domov	Veronica
1.	1 ha	0,5 ha
2.	• Přezvěření • Antropogenní vlivy • Krádeže dřeva, odpady	• Špatné hospodaření v lesích • Přezvěření
3.	• Za účelem ochrany přírody • Zčásti i EVVO dětí a dospělých	• Za účelem ochrany přírody
4.	• Aplikace trvale udržitelného hospodaření • Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)	• Aplikace trvale udržitelného hospodaření • Zpestření druhové skladby (z monokultury na smíšený les atp.)
5.	Ano	Ano
6.	Ano (uvádí hlavně pro místní menší zemědělce)	Ne
7.	Ano	Ne
8.	• Zapojením veřejnosti do aktivit v lese (exkurze, praktické ukázky hospodaření) • Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi	• Zbudováním naučné stezky s informačními tabulemi

9.	• Získáváním sponzorských darů • Financováním z vlastních zdrojů • Čerpáním nadnárodních dotačních fondů	• Prodejem dřeva (lesních plodů) • Financováním z vlastních zdrojů
10.	• Nedostatek finančních prostředků • Složitě právní prostředí	• Neochota spolupráce majitelů okolních pozemků
11.	• Zajímáme se o názory na naši činnost u majitelů okolních pozemků • Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti	• Zajímáme se o názory veřejnosti např. při provádění osvětové činnosti
12.	Ano (drobní vlastníci, malí zemědělci, jiné NNO)	Ne
13.	• Informací je nedostatek	• Informací je dostatek, ale SV nemají zájem o jiný způsob využití
14.	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření • Dále uvádí rozumné daňové asigance, legislativou postavenou tak, aby motivovala vlastníky, dědce aj. pro darování lesa PS	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření
15.	Ano (zejména Velká Británie, Německo, Rakousko - propojení užitelného lesa s osvětou, možnosti získání nemovitostí pro veřejně prospěšné účely)	
16.	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového • Dále uvádí - Tím, že nebyla dořešena tzv. veřejná prospěšnost spolků (aby spolky byly transparentní), úprava ztratila smysl, malé spolky zatížila byrokracií, neprůhledné spolky, či firmy, za nimi účelově schované herních a jiných společností fungují dál.	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového

Odpovědi dotazníkového šetření 4

spolky		
číslo ot.	Gallinago	
1.	0,34 ha	-
2.	• Antropogenní vlivy • Způsob hospodaření v minulosti	-
3.	• Za účelem ochrany přírody	-

4.	• Podpora přírodních procesů, chráněných a ohrožených druhů • Zvyšování biodiverzity	-
5.	Ano	-
6.	Ne	-
7.	Okolní pozemky neřeší	-
8.	• Přednášky a semináře pro odbornou i laickou veřejnost	-
9.	• Získáváním sponzorských darů • Financováním z vlastních zdrojů • Čerpáním nadnárodních dotačních fondů	-
10.	• Složitě právní prostředí	-
11.	• Přednostně zájem o názory odborné veřejnosti	-
12.	Ne	-
13.	• Informací je dostatek, ale SV nemají zájem o jiný způsob využití	-
14.	• Přímá finanční podpora pro vlastníky lesů za šetrný způsob hospodaření	-
15.	Ne	-
16.	• Transformace nepřinesla kromě administrativní zátěže (změna názvu, registrace apod.) nic nového	-